

Archeologienota

Verslag van resultaten bureauonderzoek

Waasmunster

Oudeheerweg P-WMS3030 2DWA (prov. Oost-Vlaanderen)

Auteur: Lynn DEVALCKENEER
Bart BARTHOLOMIEUX
Christof VANHOUTTE

Stijn CASSELMAN

Projectcode: 2025G144

0. INHOUDSTAFEL

0. INHOUDSTAFEL	3
1. ADMINISTRATIEVE BEPALINGEN	5
2. BESCHRIJVEND GEDEELTE	6
2.1. WETTELIJK KADER	6
1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT	7
1.2.1. Vraagstelling	7
1.2.2. Randvoorwaarden	7
1.2.3. Huidige toestand	8
1.2.4. Geplande toestand	9
1.2.4.1. Riolering DWA	11
1.2.4.2. Riolering RWA	11
1.2.4.3. Heraanleg wegenis	11
1.2.4.4. Aanleg wadi's	11
1.2.4.8. Conclusie	12
1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE	15
1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie	15
1.3.2. Gebruikt materiaal	16
1.3.3. Motivering eventueel afwijkende methodiek	16
1.3.4. Inbreng specialisten	16
1.3.5. Algemene wetenschappelijke advisering	16
2. ASSESSMENTRAPPORT	17
2.1. LANDSCHAPPELIJKE LIGGING	17
2.1.1. Topografische situering	17
2.1.2. Landschappelijke situering	21
2.1.3. Geologische situering	24
2.1.4. Bodemkundige situering	27
2.2. HISTORISCHE BESCHRIJVING	29
2.2.1. Algemene historische beschrijving	29
Waasmunster	29
Straten	30
2.2.2. Historische beschrijving projectgebied	31
Ferrariskaart (1777)	31
Vandermaelenkaart (1846-1854)	31
Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) – Popkaart (1842-1879)	31
Topografische kaarten 1873 - 1904	32
Orthofoto's	36
2.3. ARCHEOLOGISCH KADER	39
AN ID 4953 + N ID 18077 Waasmunster Lucien Reycklerstraat	43

AN ID 26064 + AN ID 30001 + N ID 26511 Waasmunster Oudeheerweg-Heide 38.....	45
AN ID 4324 Waasmunster Sinaaistraat	48
AN ID 5965 Waasmunster Groenstraat	48
2.4. SYNTHESE.....	51
2.4.1. Verwachtingspatroon	51
2.4.2. Afweging verder vooronderzoek	53
2.4.5. Beantwoording van de onderzoeksvragen	54
3. SAMENVATTING	56
4. BIBLIOGRAFIE	58
4.1. LITERATUUR	58
4.2. INTERNETBRONNEN	59
5. BIJLAGEN	59

1. ADMINISTRATIEVE BEPALINGEN

Algemeen	
Vergunningsnummer:	2025G144
Naam erkende archeoloog:	Monument Vandekerckhove NV
Erkeningsnummer:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00031
Auteur:	Stijn Casselman
Archeologisch team:	Niet van toepassing
Bevoegde Vlaamse overheid:	Agentschap Onroerend Erfgoed
Plannen:	Stijn Casselman
Gegevens projectgebied	
Provincie:	Oost-Vlaanderen
Gemeente:	Waasmunster
Deelgemeente:	/
Plaats:	Oudeheerweg-Heide, Sparrenhofstraat, Lucien Reycklerstraat
Lambertcoördinaten onderzoeksgebied:	Bounding box
Kadastergegevens:	Gemeente : Waasmunster
	Afdeling: 1 - 2
	Sectie: A - C
	Percelen: Openbaar domein, Afdeling 1, sectie A, delen van percelen: 1042k, 1042m, 1042n, 1045d, 1045h, 1045k, 1045t, 1045w, 1045z, 1049/2, 1055/2
Oppervlaktes	
Totale oppervlakte percelen:	/
Totale oppervlakte projectgebied:	15.445 m ²
Aantal lopende m lijntraject	1.460 m
Oppervlakte onderzoeksgebied (grondverbetering/bufferbekken)	/

2. BESCHRIJVEND GEDEELTE

2.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunningaanvraag voor stedenbouwkundige handelingen te Waasmunster Oudeheerweg-Heide, Sparrenhofstraat en Lucien Reycklerstraat, waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstelling

"Deze archeologienota heeft als doel te onderzoeken welke archeologische resten zich in het projectgebied kunnen bevinden en in hoeverre deze door de geplande bodemingrepen bedreigd worden. Het onderzoek in deze nota heeft vier hoofddoelen:

1. **Identificatie van mogelijke archeologische resten:** Het vaststellen van de archeologische waarde van het gebied, gebaseerd op bestaande informatie en mogelijk aanvullend onderzoek.
2. **Evaluatie van de bedreiging:** Het beoordelen van de impact die de geplande werkzaamheden op de bodem kunnen hebben op de archeologische overblijfselen.
3. **Aanbevelingen voor bescherming of verder onderzoek:** Op basis van de bevindingen worden maatregelen voorgesteld om de archeologische waarden te beschermen of wordt aangeraden om verder onderzoek te verrichten."
4. **Bepalen van het verdere traject voor eventueel vervolgonderzoek**

Ook iets over welke bronnen gebruikt zijn, standaardisatie, verder uit te werken

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er indicaties dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja: wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2.2. Randvoorwaarden

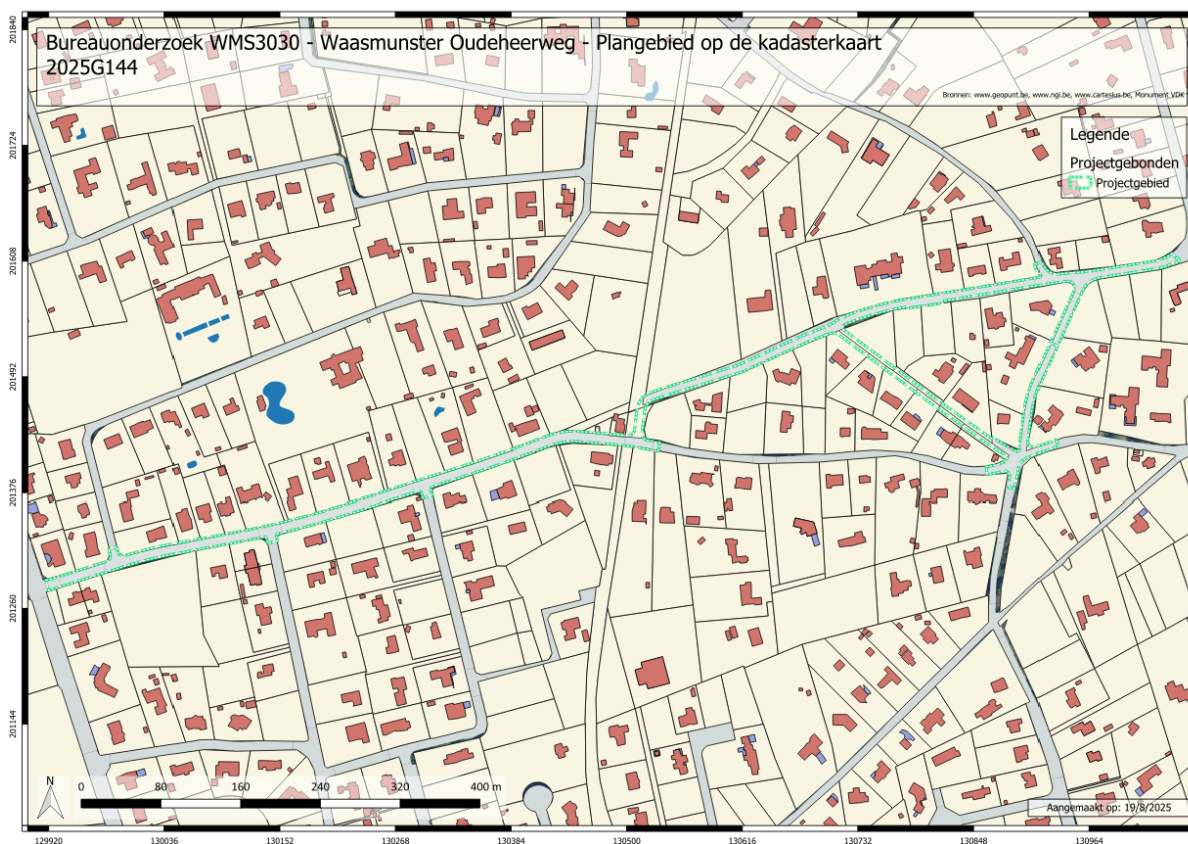
Niet van toepassing.

1.2.3. Huidige toestand

Het projectgebied betreft bestaande verharde wegen die ca. 1.250 m ten noordoosten van het centrum van Waasmunster gelegen zijn. Het gaat hierbij voornamelijk om een deel van de Oudeheerweg-Heide, tussen de Belselestraat in het westen tot het kruispunt met de Groenstraat in het oosten. Ook de Sparrenhofstraat en het noordelijke deel van de Lucien Reychlerstraat tot aan het kruispunt met de Sparrenhofstraat maken deel uit van het plangebied. Eveneens zijn de aanzetten naar de Fazantenlaan, Eikenlaan, Beukenlaan en Heidekapelstraat opgenomen in het projectgebied. Het gaat telkens om straten voorzien van een asfaltverharding, met uitzondering van het deel van de Oudeheerweg-Heide tussen het kruispunt met de Sparrenhofstraat in het westen en Sinaaistraat in het oosten, waar er betonplaatverharding is (en aan het laatstgenoemde kruispunt een strook kasseien). In totaal gaat het om ca. 15.445 m² aan wegen en dit over een gezamenlijke afstand van ca. 1.460 m (Oudeheerweg-Heide: 1.150 m, Sparrenhofstraat: 215 m, Lucien Reychlerstraat: 195 m). Er is reeds een pompstation aanwezig centraal in het plangebied, langs de zuidzijde van de Oudeheerweg-Heide, met een aanzetdiepte van 5,50 m. Het bestaande wegdek is ca. 0,50 m dik (Figuur 1 t.e.m. Figuur 2).

Figuur 1: Plangebied op recente orthofoto's uit 2024 (bron: geopunt.be)

Figuur 2: Plangebied op de kadasterkaart (bron: geopunt.be)

1.2.4. Geplande toestand

De initiatiefnemer voorziet verschillende werken voor de verschillende delen van het tracé. Het gaat in de eerste plaats om de aanleg van een gescheiden rioleringsstelsel langs het traject. Ter hoogte van het deel van de Oudeheerweg-Heide tussen de Belselestraat en de Beukenlaan is reeds een rioolleiding aanwezig in de berm. De nieuwe leiding zullen onder de straten zelf worden geplaatst. Hiervoor is het dus uiteraard nodig om de bestaande wegenis uit te breken, om deze na de plaatsing van de riolering opnieuw aan te leggen. In de berm zullen ondiepe wadi's worden uitgegraven.

De rioleringsleiding voor afvalwater zal aangelegd worden op een diepte tussen 1,60 m en 4,45 m onder het traject van de Oudeheerweg-Heide vanaf huisnummer 2 in het westen tot de oostelijke grens van het projectgebied, onder de Sparrenhofstraat en de Lucien Reycklerstraat. De rioolbuis voor hemelwater wordt enkel ter hoogte van het kruispunt van de Sparrenhofstraat en de Lucien Reycklerstraat met de Heidekapelstraat onder deze laatste straat aangelegd, op een diepte tussen 0,90 m in het oosten en 1,90 m in het westen. De leidingen voor afvalwater en hemelwater hebben diameters van respectievelijk 250 mm en 200 mm. De oppervlakte van de bestaande verharding van de wegenis bedraagt 8.590 m². Uiteindelijk zal het wegdek enigszins uitgebreid worden, tot een nieuwe oppervlakte van 9.800

m². Het nieuwe wegdek zal opgebouwd zijn uit een 0,04 m dikke bovenlaag KWS, op een 0,08 m dikke onderlaag KWS, op 0,10 m continue steenslagfundering, op 0,25 m niet-continue steenslagfundering, op geotextiel (0,47 m dik). Langs weerszijden van het wegdek worden uitwijkstroken aangelegd, die opgebouwd zullen zijn uit: 0,10 m dikke grasbetontegels met bodemsubstraat, op 0,15 m fundering in schraal beton, op 0,10 m niet-continue steenslagfundering, op geotextiel (0,35 m dik). De wadi's in de berm worden uitgegraven tot een diepte van 0,15 onder het maaiveld (Tabel 1 t.e.m. Tabel 5; Figuur 3 en Figuur 4).

Bij de verstoringsdieptes van de geplande ingrepen dient rekening gehouden te worden met een buffer van 0,20 m. De graafwerkzaamheden kunnen de bodem namelijk dieper dan voorzien verstoren.

1.2.4.1. Riolering DWA

Type	Locatie	Lengte	Diameter	Diepte ingreep op bodem (m mv)
Riolering DWA	Oudeheerweg-Heide, Sparrenhofstraat, Lucien Reychlerstraat	1.445 m	Diameter: 250 mm	1,60-4,25 m (1,80-4,45 m inclusief buffer)

Tabel 1: Overzicht ingrepen riolering DWA

1.2.4.2. Riolering RWA

Type	Locatie	Lengte	Diameter	Diepte ingreep op bodem (m mv)
Riolering RWA	Heidekapelstraat t.h.v. kruispunt Sparrenhofstraat- Lucien Reychlerstraat	35 m	Diameter: 200 mm	0,90-1,90 m (1,10-2,10 m inclusief buffer)

Tabel 2: Overzicht ingrepen riolering RWA

1.2.4.3. Heraanleg wegenis

Type	Locatie	Lengte	Oppervlakte	Diepte ingreep op bodem (m mv)
Wegenis	Oudeheerweg-Heide, Sparrenhofstraat, Lucien Reychlerstraat	1.445 m	Opp: 9.800 m ²	0,35-0,47 m (0,55-0,67 m inclusief buffer)

Tabel 3: Overzicht ingrepen wegenis

1.2.4.4. Aanleg wadi's

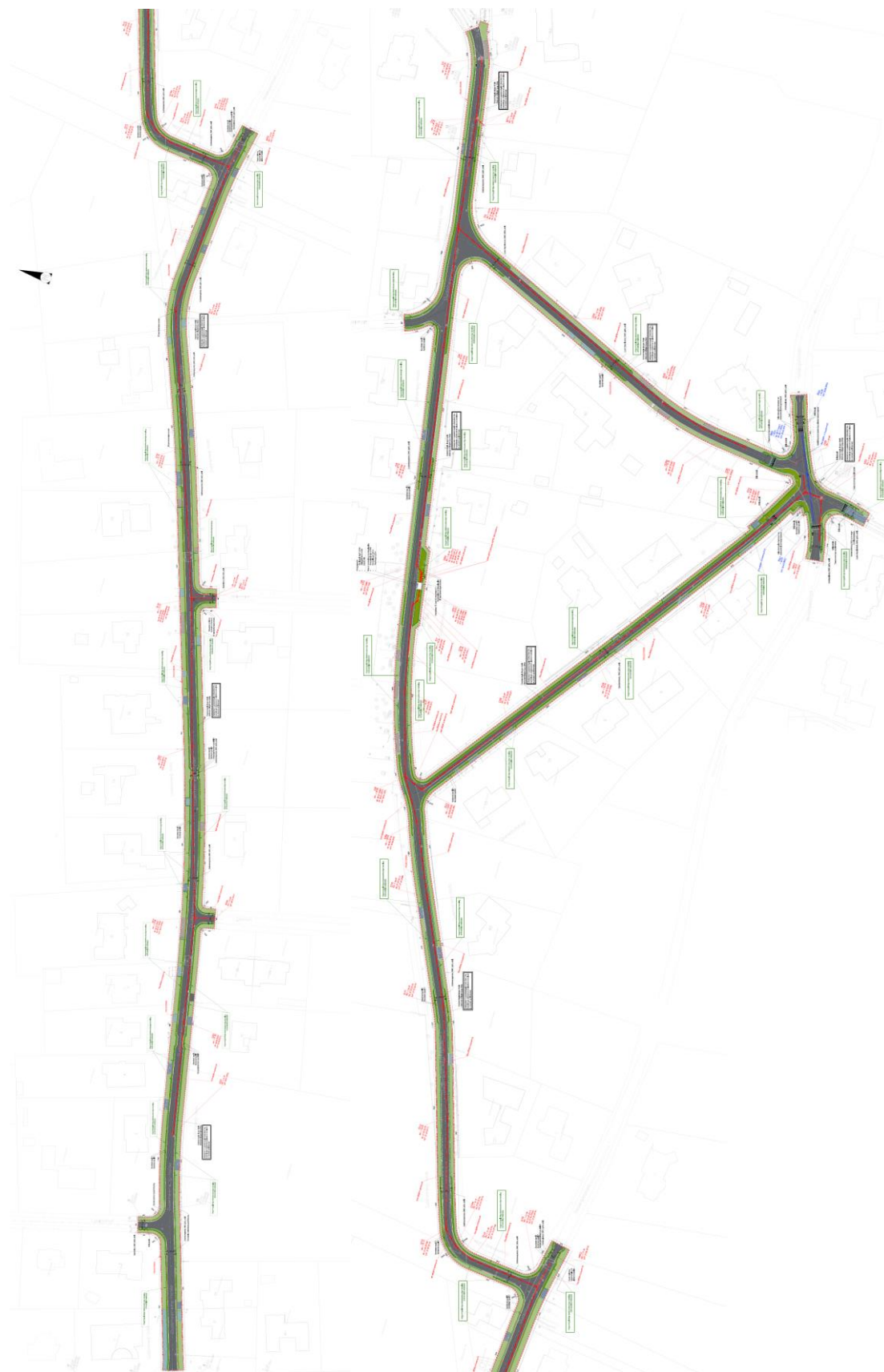
Type	Locatie	Lengte	Oppervlakte	Diepte ingreep op bodem (m mv)
Wadi's	Oudeheerweg-Heide, Sparrenhofstraat, Lucien Reychlerstraat	230 m	Opp: 500 m ²	0,15 m (0,35 m inclusief buffer)

Tabel 4: Overzicht aanleg wadi's

1.2.4.8. Conclusie

Type	Locatie	Lengte	Diameter/ Oppervlakte	Diepte ingreep op bodem (m mv)
Riolering DWA	Oudeheerweg- Heide, Sparrenhofstraat, Lucien Reychlerstraat	1.445 m	Diameter: 250 mm	1,60-4,25 m (1,80-4,45 m inclusief buffer)
Riolering RWA	Heidekapelstraat t.h.v. kruispunt Sparrenhofstraat- Lucien Reychlerstraat	35 m	Diameter: 200 mm	0,90-1,90 m (1,10-2,10 m inclusief buffer)
Wegenis	Oudeheerweg- Heide, Sparrenhofstraat, Lucien Reychlerstraat	1.445 m	Opp: 9.800 m ²	0,35-0,47 m (0,55-0,67 m inclusief buffer)
Wadi's	Oudeheerweg- Heide, Sparrenhofstraat, Lucien Reychlerstraat	230 m	Opp: 500 m ²	0,15 m (0,35 m inclusief buffer)

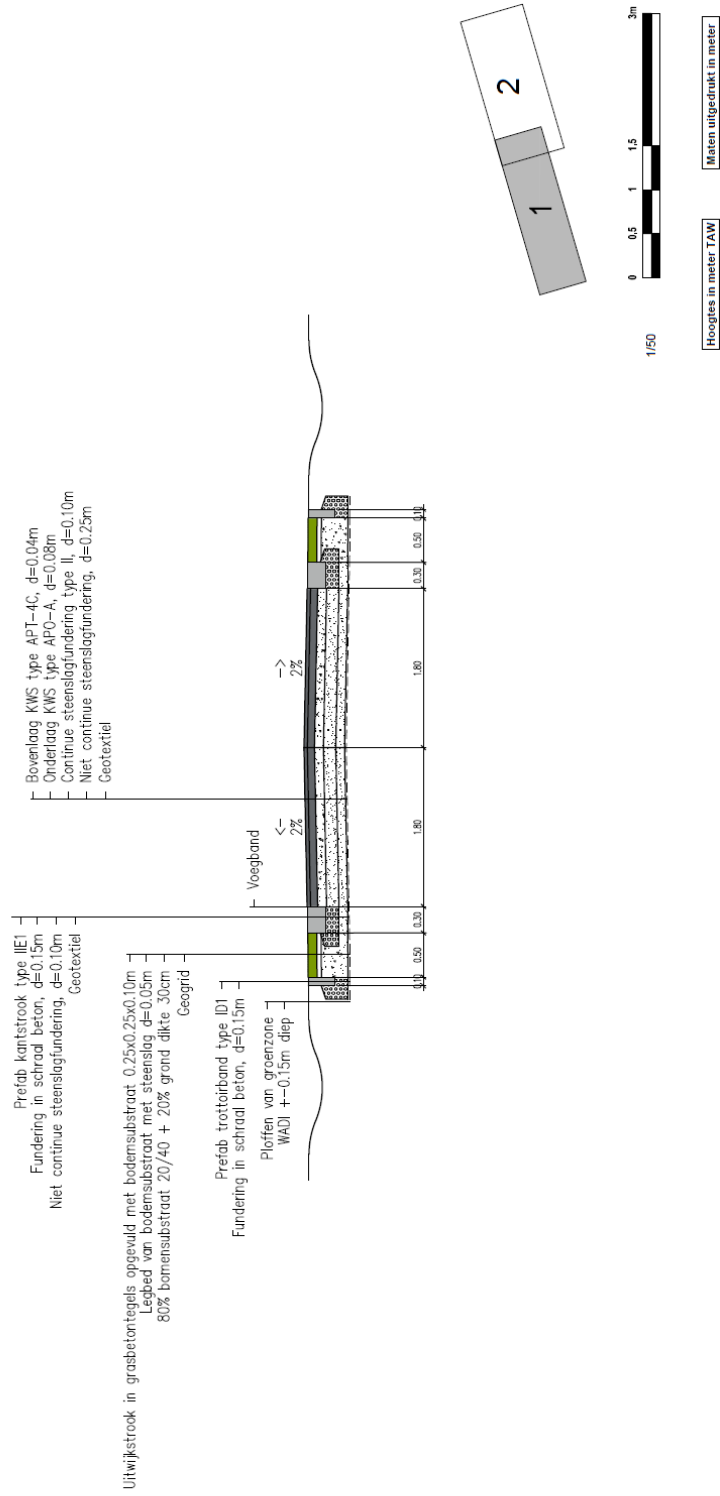
Tabel 5: Overzicht geplande bodemingrepen met dieptepeilen

Figuur 3: Inplantingsplan van de nieuwe toestand (links: westen, rechts: oosten) (bron: initiatiefnemer)

TYPE DWARSPROFIEL A

schaal: 1/50

Figuur 4: Dwarsprofiel van het nieuwe wegdek (bron: initiatiefnemer)

ref. peil = 0.00m T.A.W

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. *Motivering onderzoeksstrategie*

In dit bureauonderzoek wordt getracht een zo duidelijk mogelijk beeld te vormen van de huidige archeologische, historische en landschappelijke kennis van het projectgebied en de omgeving. Dit wordt vervolgens getoetst aan de geplande verstoring van de bodem. Het doel hiervan is te kunnen bepalen of verder archeologisch onderzoek aangewezen is. Om een antwoord te kunnen formuleren op de onderzoeksvragen werden verschillende bronnen geraadpleegd.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de initiatiefnemer. Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied en in het algemeen werd de online databank van de CAI (Centraal Archeologische Inventaris) geraadpleegd.¹ Als aanvulling hierop werden verschillende historische kaarten geraadpleegd via Geopunt², de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie, en via Cartesius³, een databank die kaarten bundelt van het NGI (Nationaal Geografisch Instituut), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Langs deze weg werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van de 20^e eeuw. Op alle kaarten en luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zo tot een duidelijk beeld te komen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt werd vergeleken met hetgene dat beschikbaar is via de CadGIS Viewer van de Federale Overheid.⁴ Een topografische kaart werd verkregen via het NGI.⁵

¹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

² <http://www.geopunt.be/kaart>

³ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

⁴ <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>

⁵ <http://www.ngi.be/topomapviewer/>

1.3.2. Gebruikt materiaal

Alle nodige informatie werd geraadpleegd via het internet of werd digitaal aangeleverd door de initiatiefnemer. De kaarten die toegevoegd zijn als bijlage werden vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

1.3.3. Motivering eventueel afwijkende methodiek

Niet van toepassing.

1.3.4. Inbreng specialisten

Niet van toepassing.

1.3.5. Algemene wetenschappelijke advisering

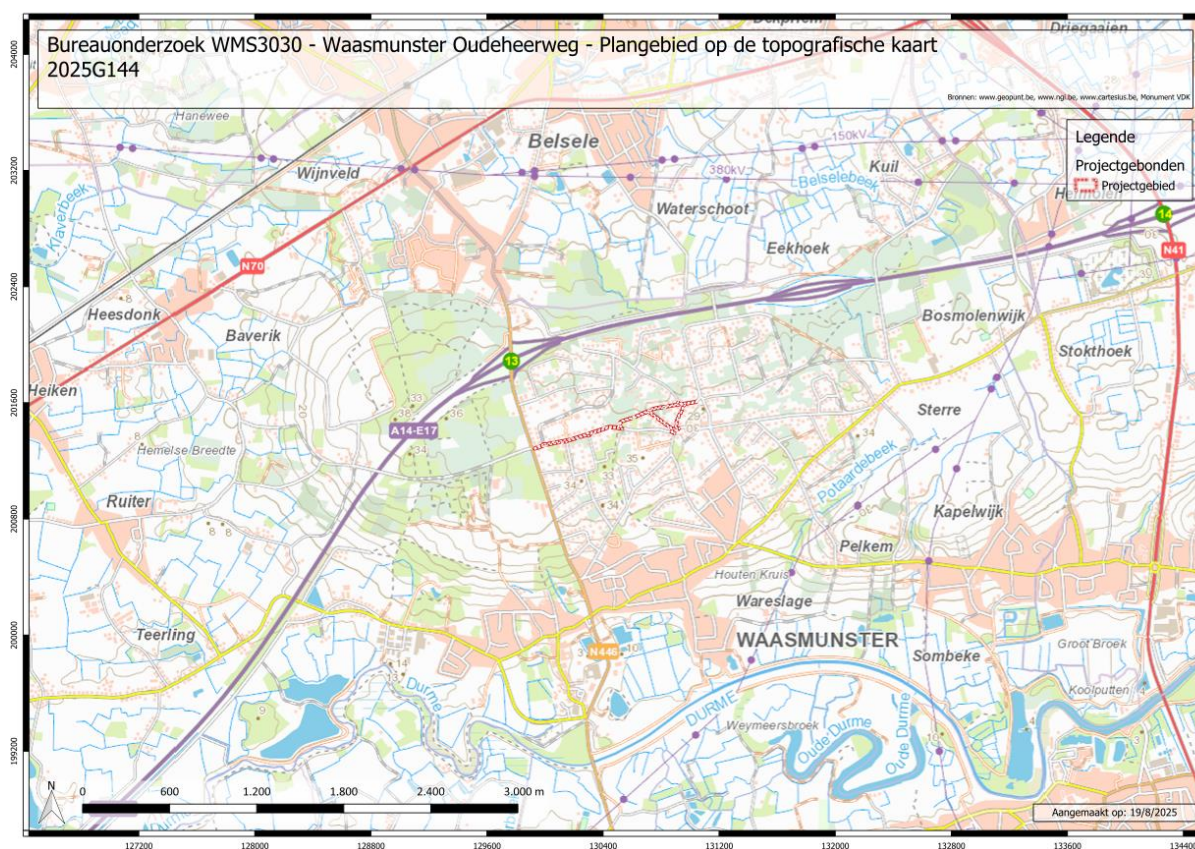
Niet van toepassing.

2. ASSESSMENTRAPPORT

2.1. Landschappelijke ligging⁶

2.1.1. Topografische situering

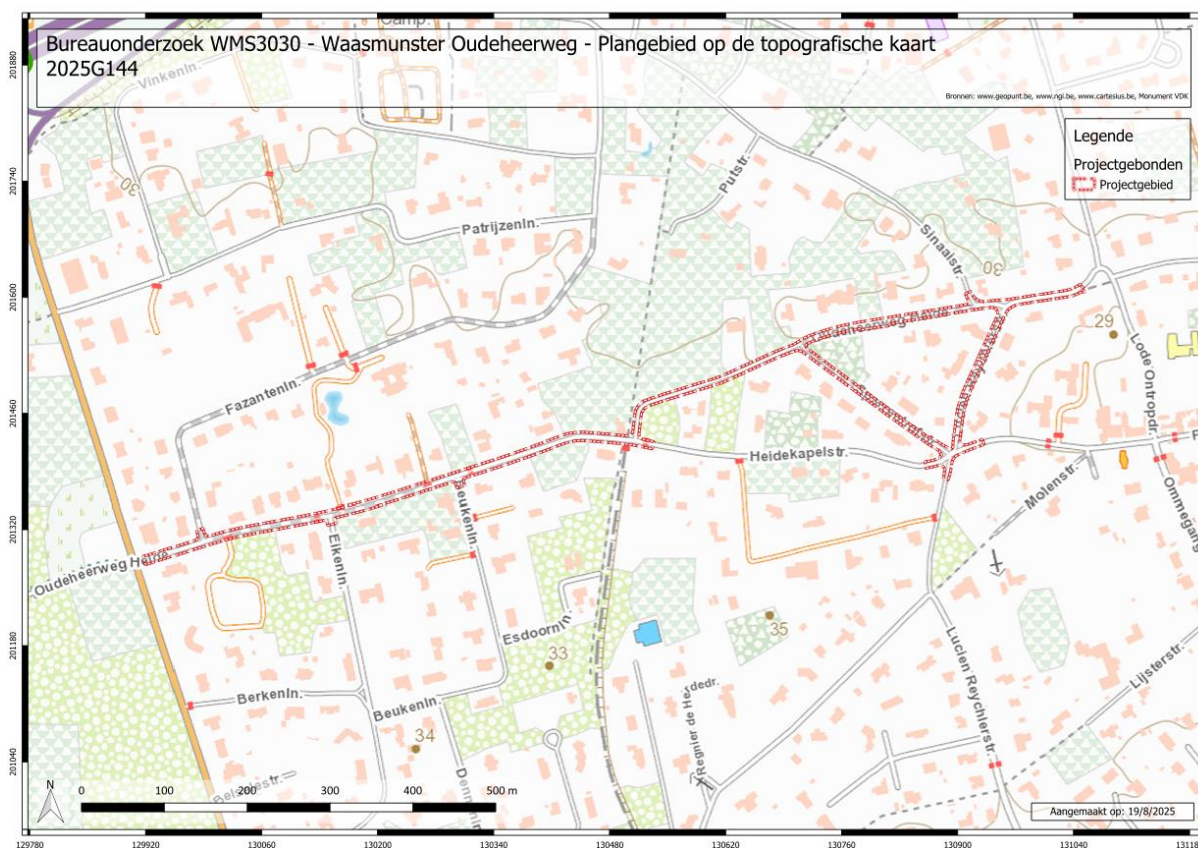
Waasmunster bevindt zich in het noordoosten van de provincie Oost-Vlaanderen, in het noorden van het arrondissement Dendermonde. In het noorden grenst de gemeente Waasmunster aan Sint-Niklaas, in het oosten aan Temse, in het zuiden aan Hamme en Zele en in het westen aan Lokeren (Figuur 5).

Figuur 5: Plangebied op de topografische kaart (bron: geopunt.be)

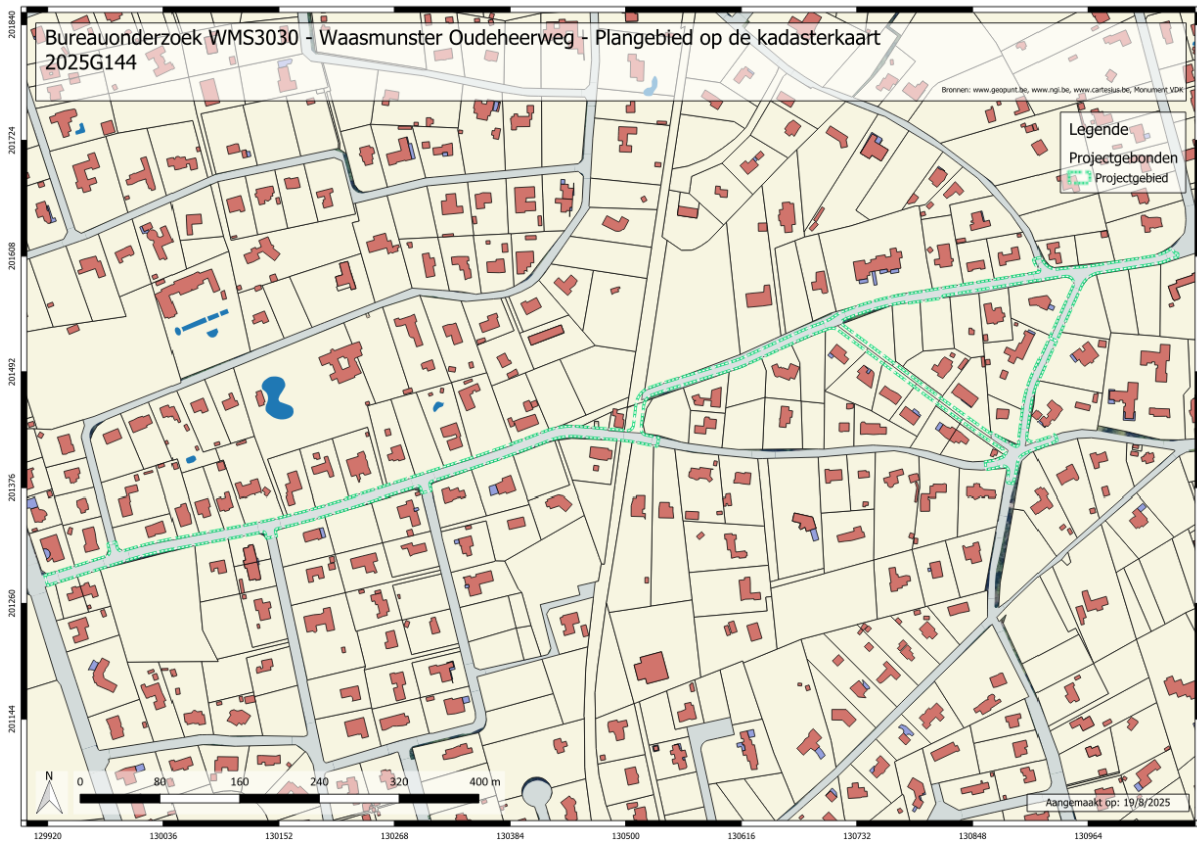
⁶ www.geopunt.be

De dorpskern van Waasmunster bevindt zich ca. 9 km ten noorden van Dendermonde, ca. 25 km ten noordoosten van Gent, ca. 25 km ten zuidwesten van de stad Antwerpen en ca. 33 km ten noordwesten van de stad Brussel. Het projectgebied komt overeen met een deel van de Oudeheerweg-Heide, de Sparrenhofstraat en de Lucien Reychlerstraat, alsook kleine delen van de Fazantenlaan, Eikenlaan, Beukenlaan en Heidekapelstraat. Het traject loopt door een residentiële wijk in bosgebied. Het plangebied ligt ca. 1.75 km ten noorden van de kerk van Waasmunster. Ca. 650 m ten noorden van het plangebied loopt de E17 +- parallel aan het traject van het projectgebied (Figuur 6).

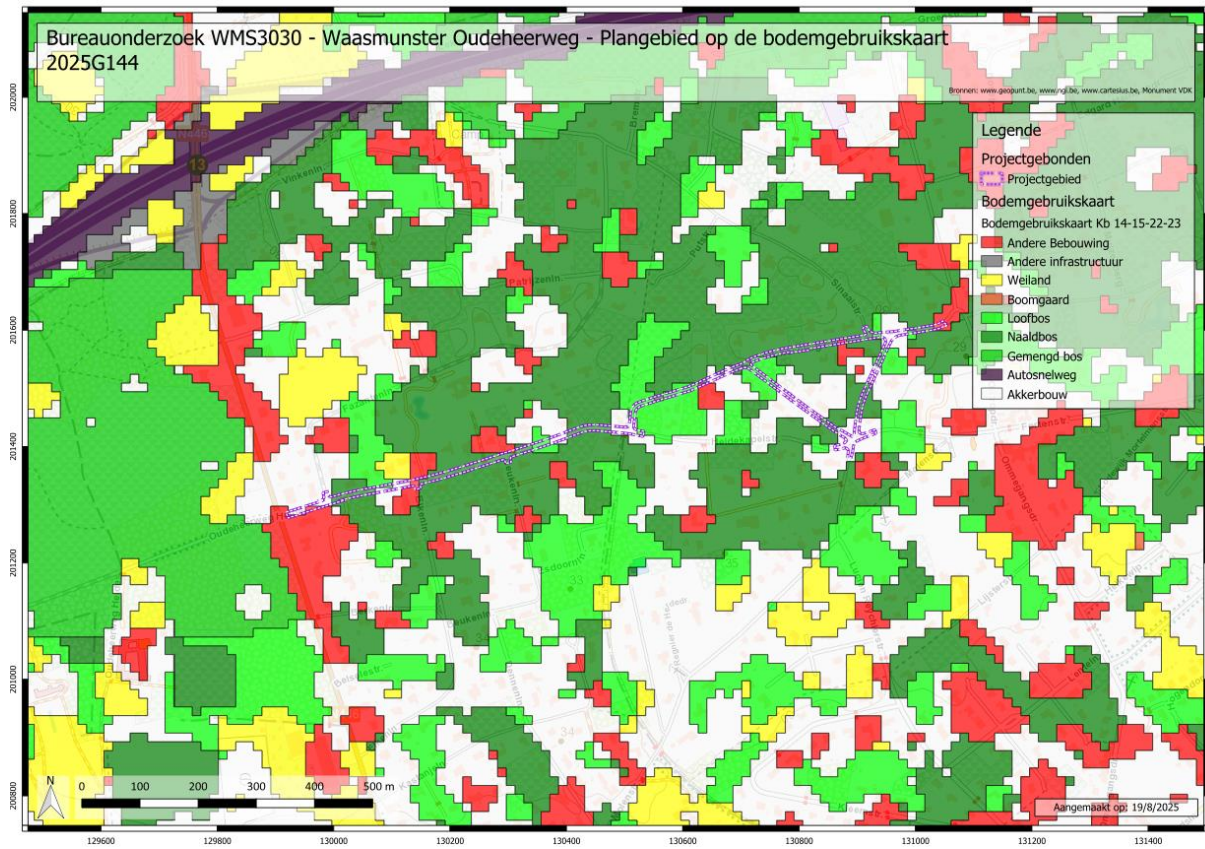
Figuur 6: Plangebied op de topografische kaart: detail (bron: geopunt.be)

Kadastraal is het projectgebied terug te vinden onder Waasmunster afdeling 1, sectie A, openbaar domein en delen van percelen: 1042k, 1042m, 1042n, 1045d, 1045h, 1045k, 1045t, 1045w, 1045z, 1049/2 en 1055/2; Waasmunster afdeling 2, sectie C: openbaar domein. Gezien het grootste deel van het onderzoeksgebied bestaande wegenis betreft, kent het geen perceelsnummer (Figuur 7).

Figuur 7: Plangebied op de kadasterkaart (bron: geopunt.be)

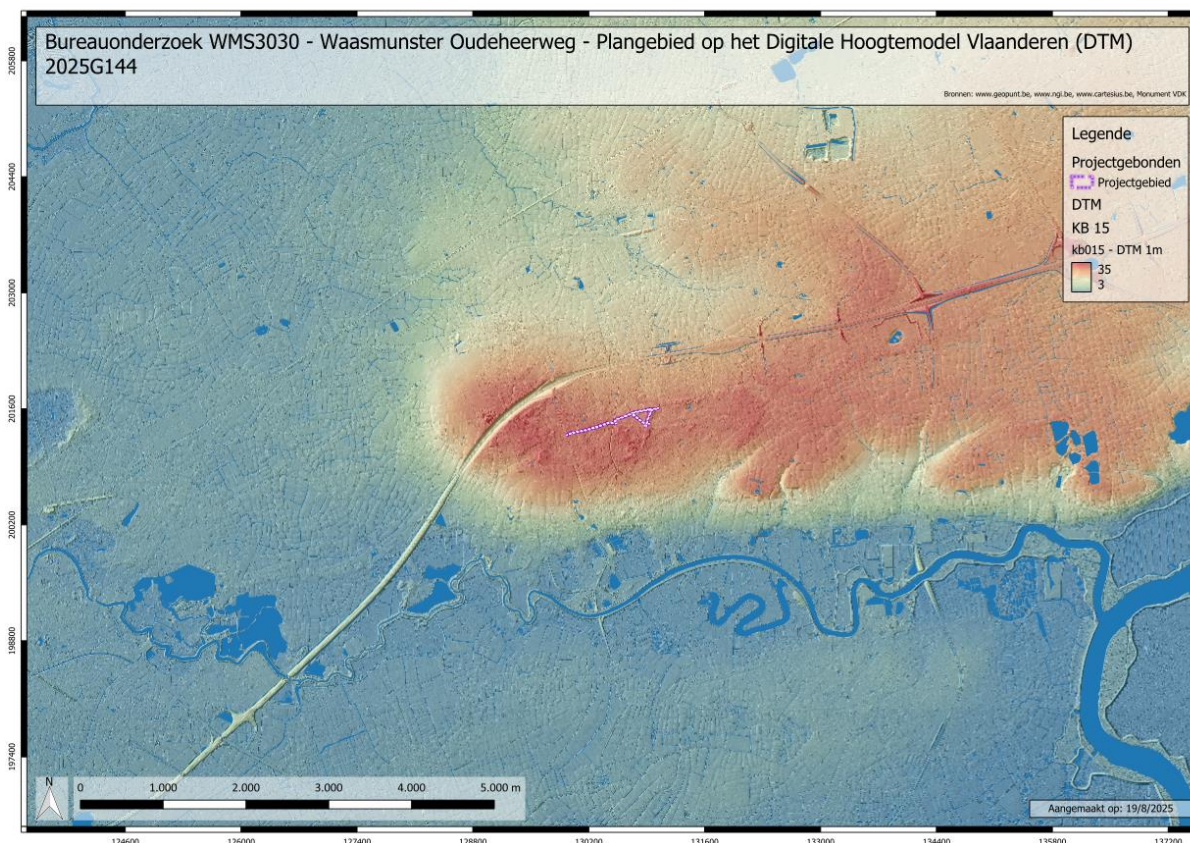
Op de bodemgebruikkaart uit 2001 staat het grootste deel van het projectgebied gekarteerd als naaldbos alsook loofbos. Verschillende kleinere zones zijn aangeduid als akkerland en zones met “andere bebouwing” (Figuur 8). In realiteit is het plangebied omgeven door residentiële bebouwing langs de beboste dreven.

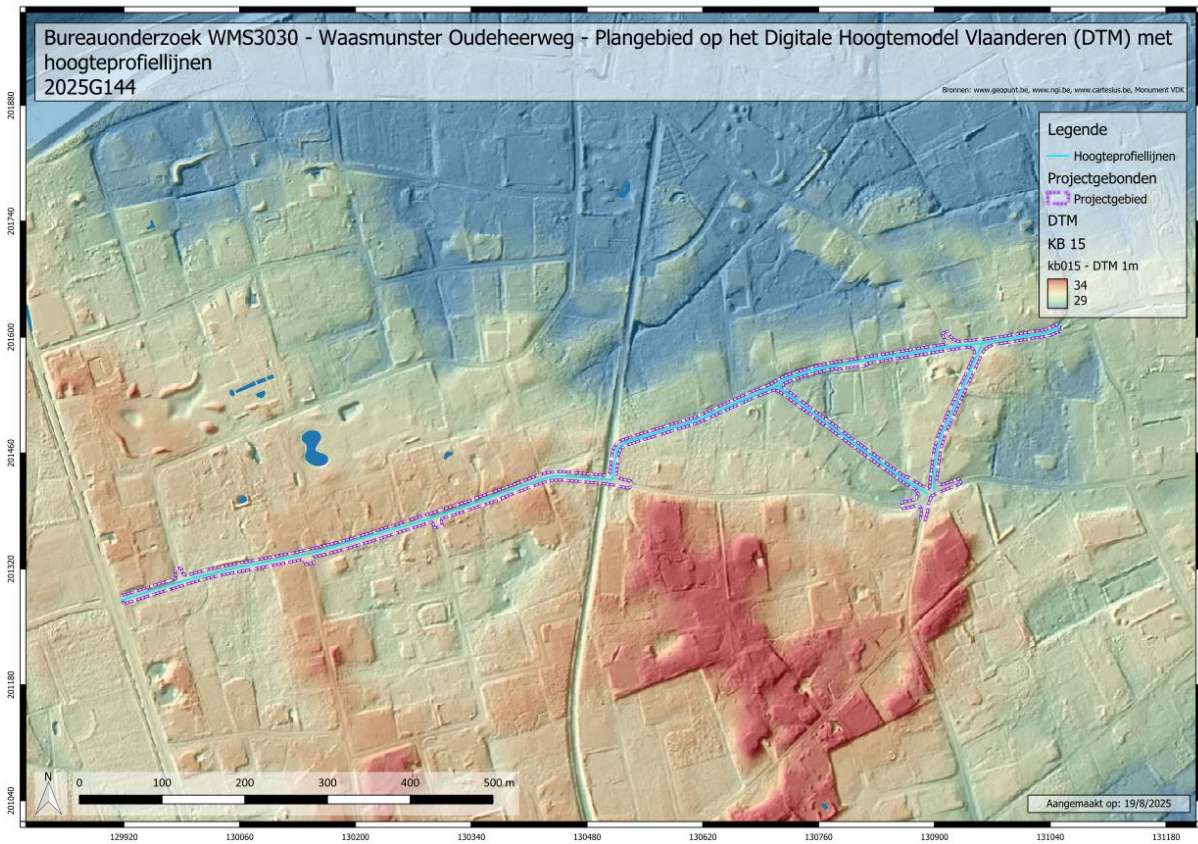
Figuur 8: Plangebied op de bodemgebruiksaanalyse (bron: geopunt.be)

2.1.2. Landschappelijke situering

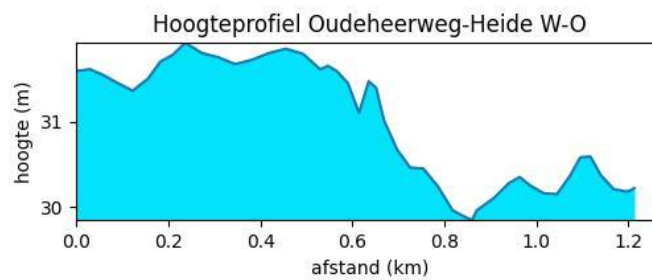
Waasmunster bevindt zich in de Vlaamse zandstreek en maakt deel uit van de regio benoemd als het Waasland. Het projectgebied bevindt zich op het uiteinde van de hoger gelegen Wase cuesta, parallel aan de vallei van de Durme. Deze rivier ligt ca. 2 km ten zuiden van het projectgebied en stroomt van het westen naar het oosten, waar deze uitvloeit in de Schelde (ca. 6,5 km ten zuidoosten van het plangebied). In de ruimere omgeving variëren hoogtes tussen ca. +4 m TAW ten zuidoosten van het projectgebied, in het dal van de Durme en ca. +55 m TAW net ten oosten van het plangebied, op de cuesta. Vanaf het plangebied helt het terrein af richting het noorden en steiler richting de Durme in het zuiden. Binnen de contouren van het plangebied zelf varieert de hoogte van +29,85 m TAW ter hoogte van het kruispunt van de Oudeheerweg-Heide met de Sparrenhofstraat tot +31,65 m TAW in het westen van het plangebied, ter hoogte van het kruispunt van de Oudeheerweg-Heide en de Belselestraat (Figuur 9). Er is dus een licht dalend verloop van het westen naar het oosten toe. Het hoogste punt van de cuesta ligt niet ver ten noordwesten van het westen van het projectgebied. In het microreliëf getuigen twee parallelle lineaire depressies langs de wegen in het plangebied van een afhellend wegdek ter afwatering. Kleine variaties in het microreliëf langs het traject getuigen van het landgebruik als groene (tuin-) zones tussen de woningen. Ter hoogte van bepaalde aanliggende percelen is enige ophoging te zien, een gevolg van het vervlakken van percelen om deze bouwrijp te maken (Figuur 10 t.e.m. Figuur 13).

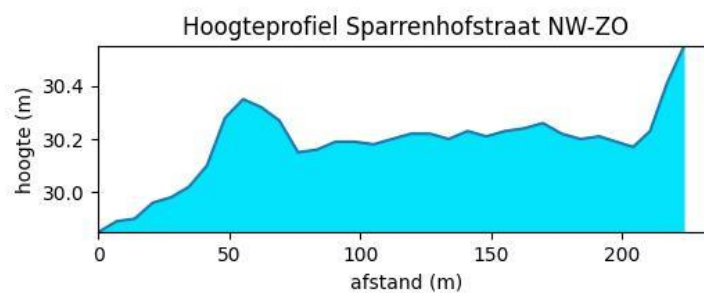
Figuur 9: Plangebied op het Digitale Hoogtemodel Vlaanderen (DTM) (bron: geopunt.be)

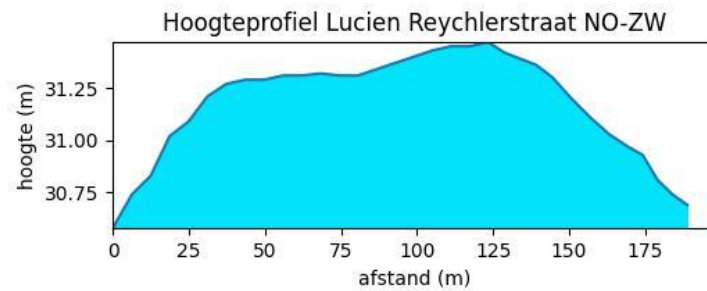
Figuur 10: Plangebied op het Digitale Hoogtemodel Vlaanderen (DTM): detail met hoogteprofielen (bron: geopunt.be)

Figuur 11: Hoogteprofiel 1: Oudeheerweg-Heide (westen-oosten) (bron: geopunt.be)

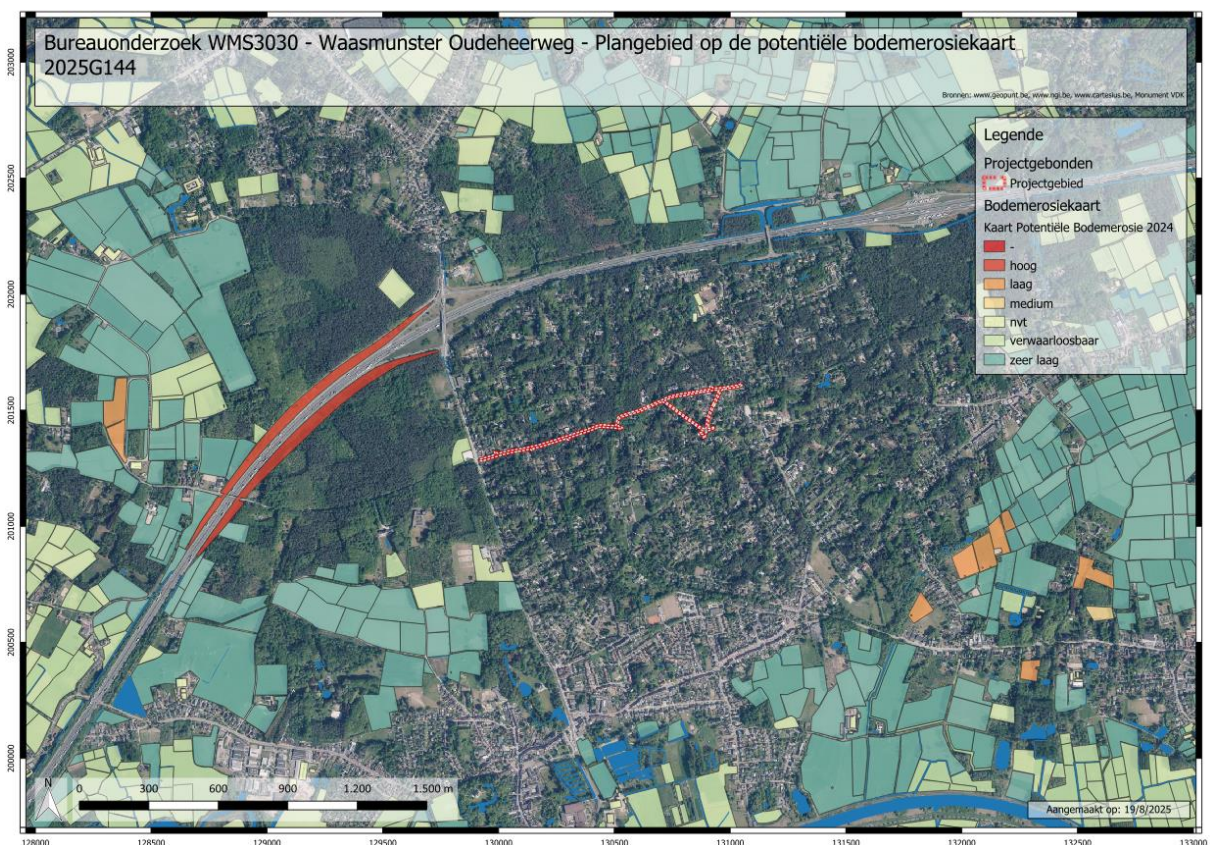

Figuur 12: Hoogteprofiel 2: Sparrenhofstraat (noordwesten-zuidoosten) (bron: geopunt.be)

Figuur 13: Hoogteprofiel 5: Lucien Reychlerstraat (noordoosten-zuidwesten) (bron: geopunt.be)

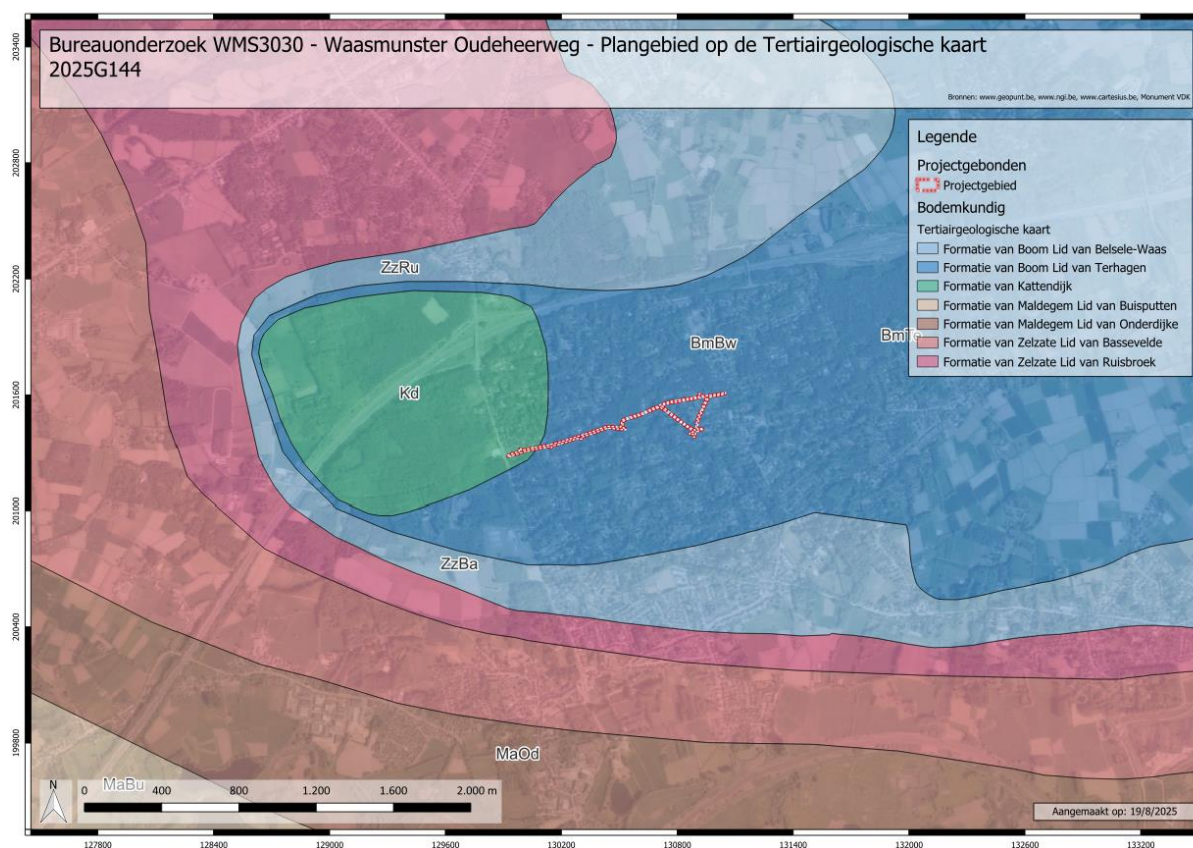
De bodemerosiekaart uit 2016 geeft geen directe aanduiding van het projectgebied. Op basis van de omliggende percelen kan het potentieel op bodemerosie op de site overwegend als zeer laag tot verwaarloosbaar worden beschouwd. Langs de E17, die zich ten noordwesten van het plangebied insnijdt in de cuesta, zijn zones met hoge erosiegevoeligheid gekarteerd. Deze kaart houdt onder meer rekening met het bodemtype, de hellingslengte en de hellingsgraad (Figuur 14).

Figuur 14: Plangebied op de potentiële bodemerosiekaart en recente orthofotobeelden uit 2024 (bron: geopunt.be)

2.1.3. Geologische situering⁷

Ter hoogte van het grootste deel van het plangebied bestaat de Tertiaire ondergrond uit afzettingen van de Formatie van Boom, meer bepaald van het Lid van Terhagen. De Formatie van Boom bestaat uit zware, glimmerhoudende, siltige, grijze klei, die vaak pyriet bevat, alsook carbonaatconcreties of septaria in het bovenste deel van de Formatie (Figuur 15). Het Lid van Terhagen bevat het minste silt van de drie Leden van de Formatie van Boom en bevat minstens twee uitgesproken banden met organisch materiaal. Dit Lid is ca. 20 m dik en is deels ontkalkt en bruin van kleur. In het westelijke deel van het plangebied is de jongere Formatie van Kattendijk gekarteerd. Deze Formatie is opgebouwd uit middelmatig tot fijn, glauconiethoudend zand, dat soms kleihoudend is en schelpen bevat. Onderaan deze Formatie is vaak basisgrind te vinden, met silexfragmenten, fosfaathoudende nodulen, haaiantanden en beenderresten. Deze Formatie is 5 à 10 m dik.⁸

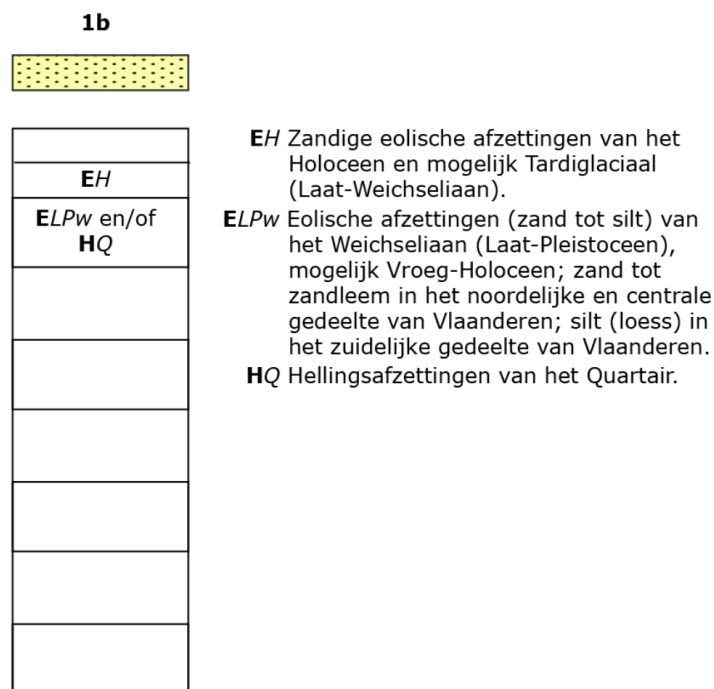
Figuur 15: Plangebied op de Tertiairgeologische kaart (bron: geopunt.be)

⁷ www.dov.vlaanderen.be/portaal

⁸ JACOBS et al. 2010

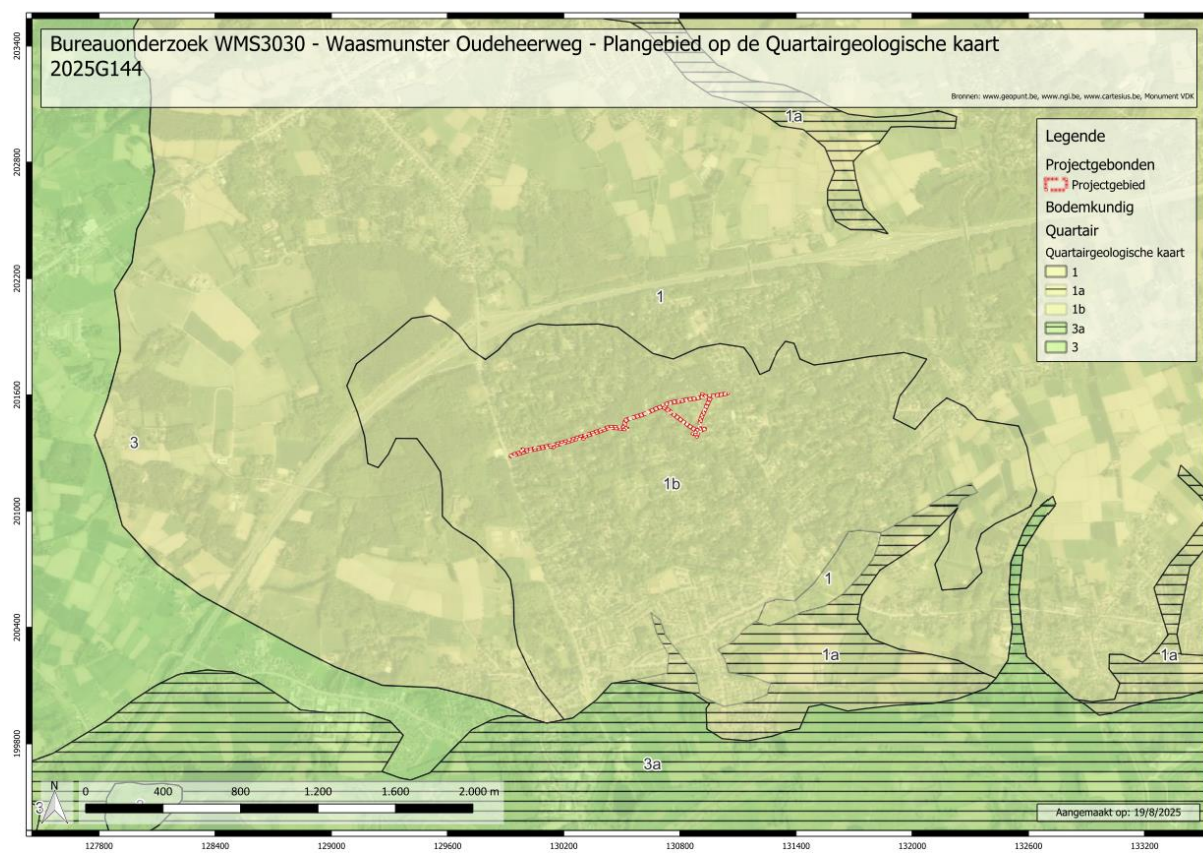
De Quartair geologische kaart geeft aan dat de ondergrond ter hoogte van het plangebied bestaat uit het profieltype 1b (Figuur 16).

Type 1b bestaat uit Holocene⁹ tot mogelijk Laat-Weichseliaan¹⁰ zandige eolische afzettingen, op eolische zandige tot siltige sedimenten uit het Weichseliaan tot mogelijk het vroege Holocene en zand tot zandleem, op Quartaire hellingsafzettingen.

⁹ Holocene: periode van 11.700 jaar geleden tot nu

¹⁰ Weichseliaan: periode van 116.000-11.700 jaar geleden

Figuur 16: Plangebied op de Quartairgeologische kaart (bron: geopunt.be)

2.1.4. Bodemkundige situering¹¹

Gezien de uitgestrektheid van het projectgebied doen zich verschillende bodemtypes voor binnen haar contouren volgens de bodemtypekaart (Figuur 17). Het gaat hier om volgende bodemtypes:

OB

Dit bodemtype heeft een antropogene oorsprong waardoor het bodemprofiel door het ingrepen van de mens gewijzigd of vernietigd is. OB-bodemtypes duiden op een verstoring als gevolg van bebouwing. Het werkelijk voorkomende bodemtype is hier dus niet gekarteerd.

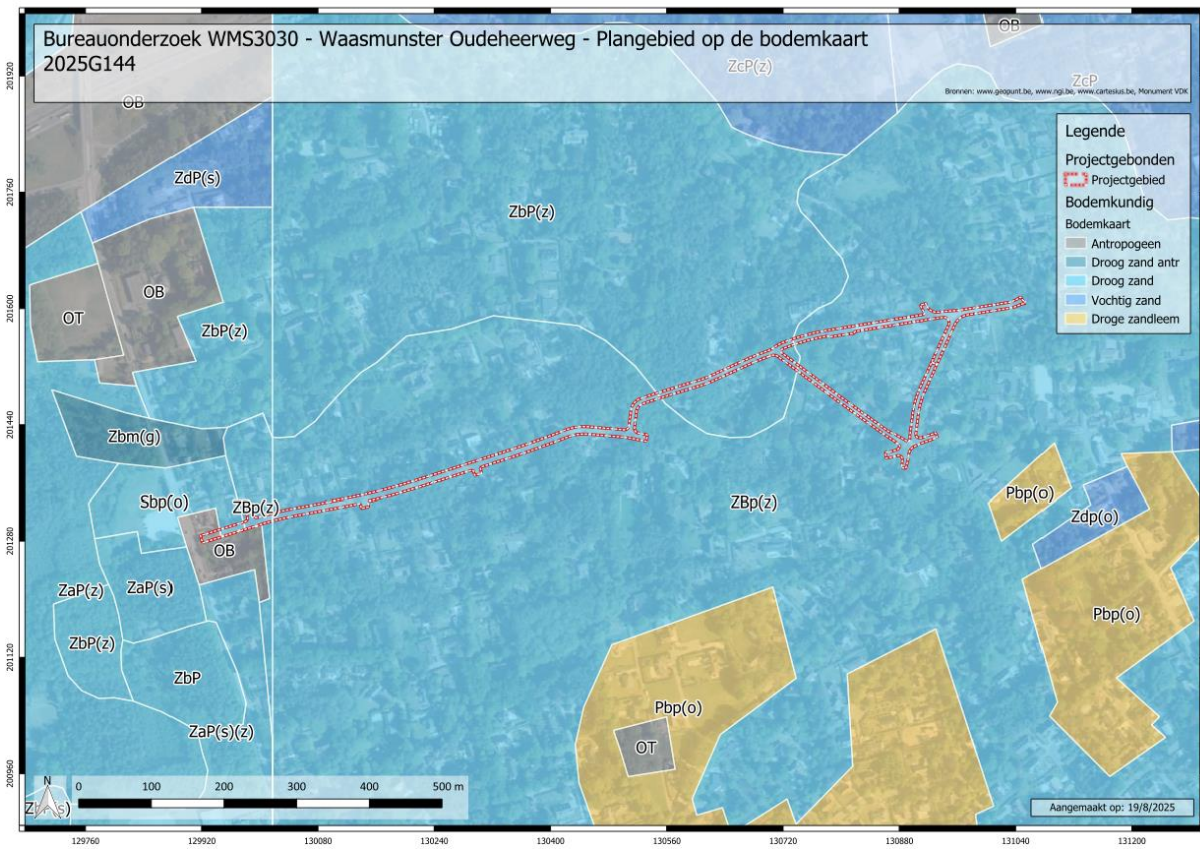
Sbp(o)

Dit zijn droge, niet-gleyige, lemige zandbodems zonder profielontwikkeling en met sterke antropogene invloed (suffix “-(o)”). Dit bodemtype is dan ook net naast de OB-zone gekarteerd. De 0,25 m dikke bruingrijze tot grijsbruine bouwvoor gaat geleidelijk aan over naar de C-horizont (moederbodem). Vanaf dieptes van 0,90-1,20 m onder het maaiveld zijn roestverschijnselen te zien. Deze bodems zijn gevoelig voor droogte en verstuiving.

Zbp(z) en ZbP(z)

Deze bodemtypes komen voor ter hoogte van het grootste deel van het plangebied. Zbp(z)-bodems zijn zeer droge tot droge, niet gleyige zandbodems zonder profielontwikkeling en met een humusarme bovengrond (suffix “-(z)”). Deze bodems zijn droogtegevoelig en sterk ontwaterd. De variant ZbP(z) heeft profielontwikkelingsklasse p en een verbrokkelde textuur B-horizont. Vanaf 0,90-1,00 m diepte zijn roestverschijnselen te zien. Deze gronden komen voornamelijk voor op plaatsen met discontinue bedekking met stuifzand. Onder een laag humusarm stuifzand komt een begraven profiel voor. Ook hier is sprake van een hoge graad van droogtegevoeligheid en een quasi permanent watergebrek.

¹¹ www.dov.vlaanderen.be/portaal

Figuur 17: Plangebied op de bodemkaart (bron: geopunt.be)

2.2. Historische beschrijving

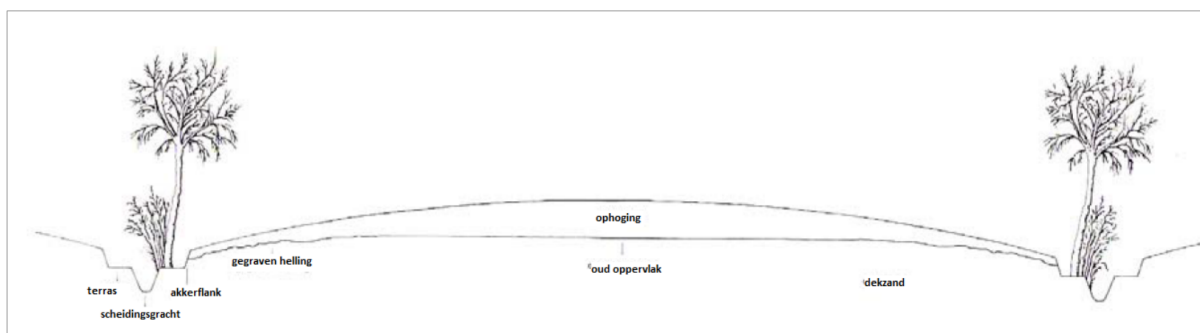
2.2.1. Algemene historische beschrijving

Waasmunster¹²

De oudste sporen van bewoning van Waasmunster dateren uit de periodes van de bronstijd en ijzertijd, langs de oevers van de Durme. Tijdens de Romeinse periode ontwikkelde zich een handelsnederzetting niet ver van de huidige dorpskern: de “*vicus Pontrave*”.

Net als Sombeke en Sint-Anna heeft het dorp Waasmunster een typische driehoekige dries-structuur. Deze dorpen zouden ontstaan zijn in de Frankische-Merovingische periode in de vroege middeleeuwen. Door dit vroege ontstaan van het dorp, was het één van de vier eerste kerkelijke centra van het Waasland. In 1237-1238 stichtten zusters op vraag van bisschop Walter de Marvis uit Doornik de eerste abdij van Roosenberg langs de Durme. In de late middeleeuwen was Waasmunster één van de negentien keurdorpen van het Waasland, onder toezien oog van de graaf van Vlaanderen. In deze periode bevonden zich hier ca. twintig heerlijkheden en lenen die afzonderlijk bestuurd werden.

Ter hoogte van de Wase cuesta werden gedurende de 15e en 16e eeuw zogenaamde “bolle akkers” aangelegd. Dit zijn akkerpercelen waarvan grond langs de vier zijden werd weggegraven, om hiermee het centrale deel van de akkers op te hogen (Figuur 18). Dit bevorderde de vruchtbaarheid en drainage. Het hoogteverschil kon oorspronkelijk oplopen tot wel 3 m. Deze akkers met koepelvorm dekken een ouder cultuurlandschap af, waar onder meer grachten van 13^e eeuwse landindeling zijn teruggevonden.¹³

Figuur 18: Profieltekening van een bolle akker¹⁴

Bij de Franse bezetting onder Napoleon werd Waasmunster ingedeeld bij het arrondissement Dendermonde. Tijdens de 19^e eeuw verloor Waasmunster belang en behield wegens gebrek aan industriële ontwikkeling haar landelijke karakter. Tijdens de tweede helft van de 20^e eeuw

¹² www.waasmunster.be/product/369/geschiedenis

¹³ AMPE, LANGOHR 2006

¹⁴ AMPE, LANGOHR 2006

werd het gehucht van de Heide ter hoogte van het plangebied ontwikkeld en werden hier meer woningen gebouwd.

Straten

De Oudeheerweg-Heide maakte vroeger deel uit van de Oude of Hoge Heerweg die Gent met Antwerpen verbond.¹⁵ De Lucien Reycklerstraat werd vroeger de “Belcelestraat” genoemd en bleef tot en met de eerste helft van de 20e eeuw onbewoond. Deze straat werd genoemd naar de eigenaar van één van de oudste villa’s die hierlangs werden gebouwd.¹⁶

¹⁵ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2025a

¹⁶ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2025b

2.2.2. Historische beschrijving projectgebied

Ferrariskaart (1777)

Op de Ferrariskaart (Figuur 19 en Figuur 20) is te zien dat het plangebied in de late 18e eeuw in een erg ruraal landschap gelegen was. Er is in de omgeving voornamelijk akkerland te zien, met sporadische landelijke bebouwing. Ter hoogte van de cuesta zijn tussen de akkers percelen met grasland en schaarse hogere begroeiing te zien. Het toenmalige stratennet komt reeds voor een groot deel overeen met het huidige. Door de projectie van het plangebied op deze oude kaart, nabij de rand van een kaartblad, heeft wellicht voor een licht vervormd beeld gezorgd, waarbij de straten enigszins anders blijken te lopen. In ieder geval zijn op de Ferrariskaart voorgangers te zien van de huidige Oudeheerweg-Heide, Heidekapelstraat en Sinaaistraat-Lucien Reycklerstraat. Het traject van een deel van de Oudeheerweg-Heide en de Heidekapelstraat is voorzien van het toponiem "*Grand Chemin*". Niet ver ten zuidoosten van het projectgebied staat "*d' Heye Capelle*" aangeduid, tussen enkele andere gebouwen. In de buurt zijn op de cuesta ook verschillende, tactisch hoger geplaatste molens te zien.

Vandermaelenkaart (1846-1854)

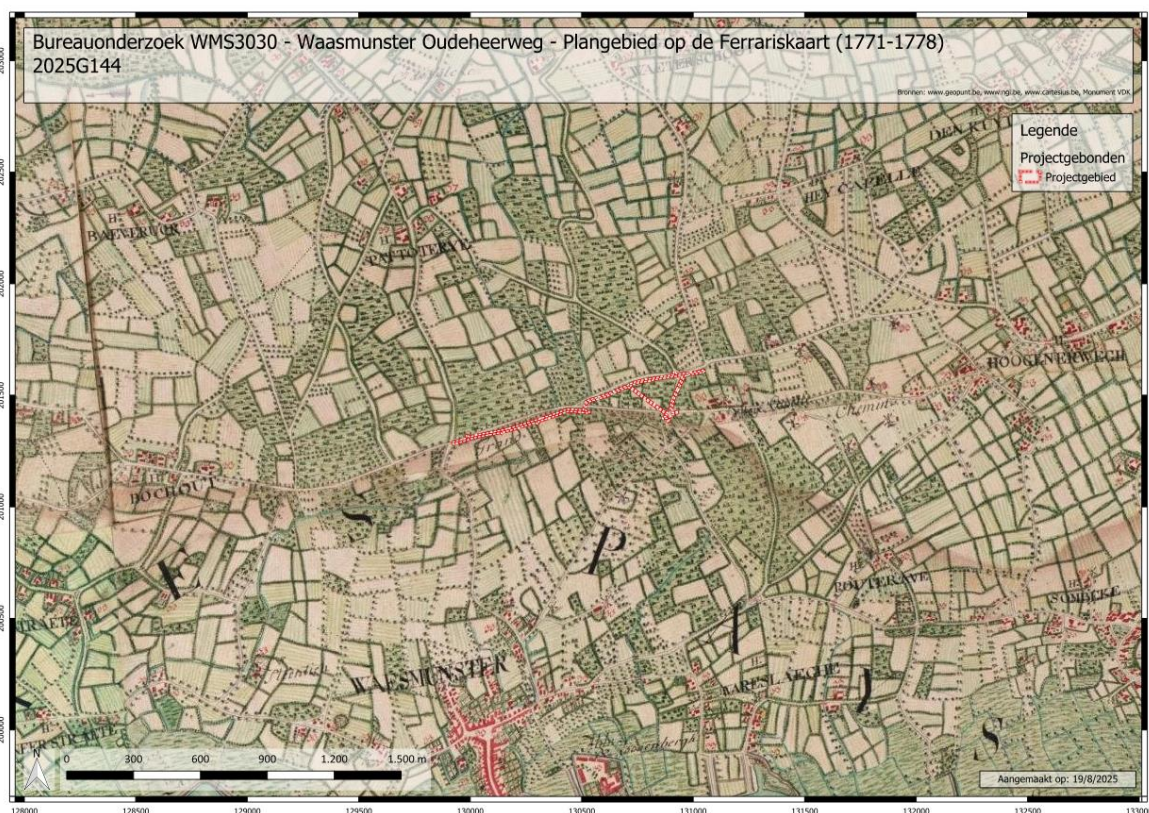
Op de Vandermaelenkaart (Figuur 21) is een situatie te zien die erg gelijk op deze op de Ferrariskaart. Het plangebied bleek gelegen te zijn ter hoogte van een lappendeken van percelen akkerland en beboste percelen (met "S": *sapin* ofwel dennenbos). Op deze kaart zijn voorgangers te zien van de Fazantenlaan en in het verlengde van de huidige Eikenlaan, ten noorden van de Oudeheerweg-Heide. Rekening houdend met lichte vervormingen door de projectie van het plangebied op deze oude kaart, kan vastgesteld worden dat het huidige stratennet grotendeels overeenkomt met het toenmalige. Net ten zuidoosten van het projectgebied zijn langs de Heidekapelstraat opnieuw de naamgevende kapel en verschillende landelijke gebouwen hierrond te zien. Verder ten oosten van het plangebied zijn verschillende windmolens getekend.

Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) – Poppkaart (1842-1879)

Op de Atlas der Buurtwegen (Figuur 22) en de Poppkaart (Figuur 23) is duidelijk de toenmalige percelering te zien. Op beide kaarten wordt vrijwel dezelfde situatie getoond. De huidige percelering is erg verschillend van de toenmalige, aangezien de beboste en akkerpercelen sindsdien verder opgedeeld en bebouwd zijn. Oude perceelsgrenzen zijn wel nog duidelijk te herkennen door de trajecten van de Fazantenlaan, Patrijzenlaan en Vinkenlaan ten noorden van het plangebied. Ook valt op dat op de Atlas der Buurtwegen de rechte Belselestraat te zien is, terwijl hier op de Poppkaart geen sprake van is. Op deze laatstgenoemde kaart is enkel de inmiddels verdwenen, kronkelende voorganger van deze straat te zien. Ook op deze kaarten is de bebouwing rond de "*Heykape*" te zien, net ten zuidoosten van het plangebied. Overigens blijft de directe omgeving voornamelijk nog onbebouwd.

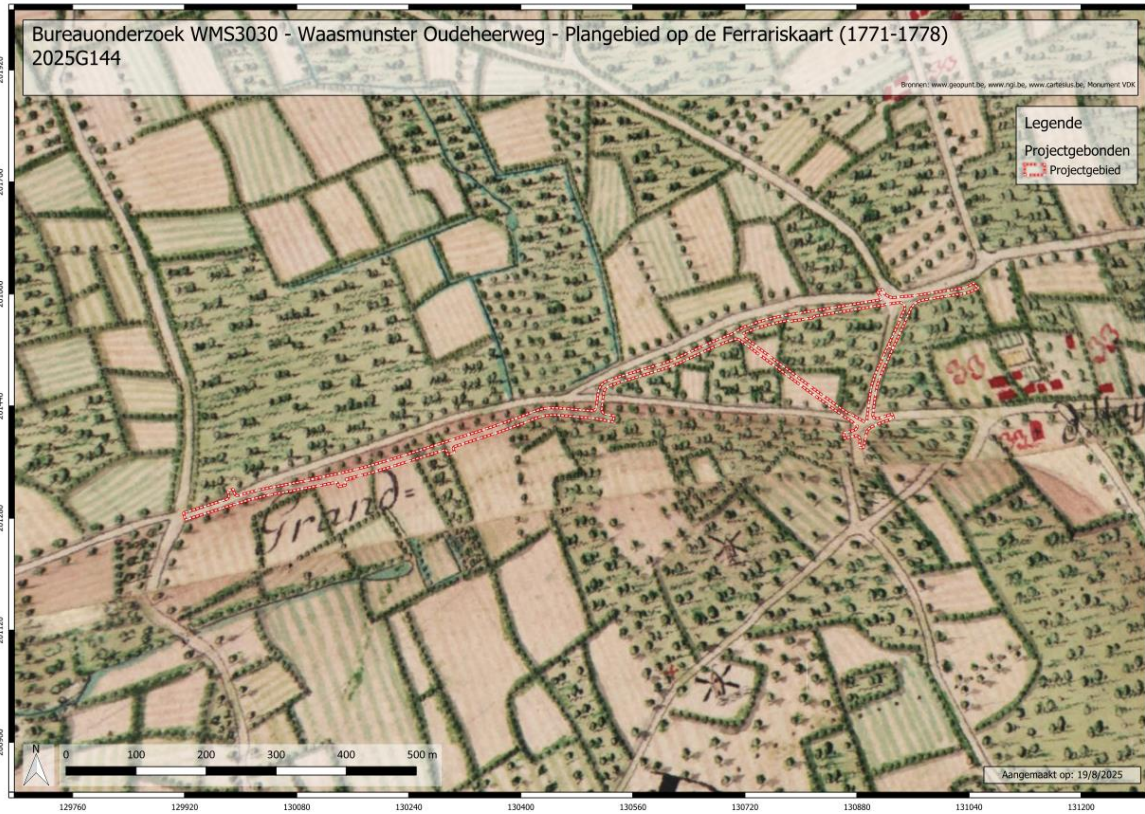
Topografische kaarten 1873 - 1904¹⁷

Op de topografische kaart uit 1873 (Figuur 24) is te zien dat er ten noorden van het kruispunt van de Oudeheerweg-Heide en de Lucien Reychlerstraat twee gebouwen stonden. Ook aan de zuidzijde van de Oudeheerweg-Heide, net ten oosten van dit kruispunt, is een gebouw te zien. Op de topografische kaart uit 1904 (Figuur 25) zijn deze gebouwen ook te zien. Intussen hebben bepaalde akkerpercelen plaatsgemaakt voor bosgebied. Ook is op deze kaart het inmiddels verdwenen treinspoor te zien, ter hoogte van het huidige grindpad. Deze sneed zich enigszins in in de cuesta ter hoogte van de kruising met de Oudeheerweg-Heide.

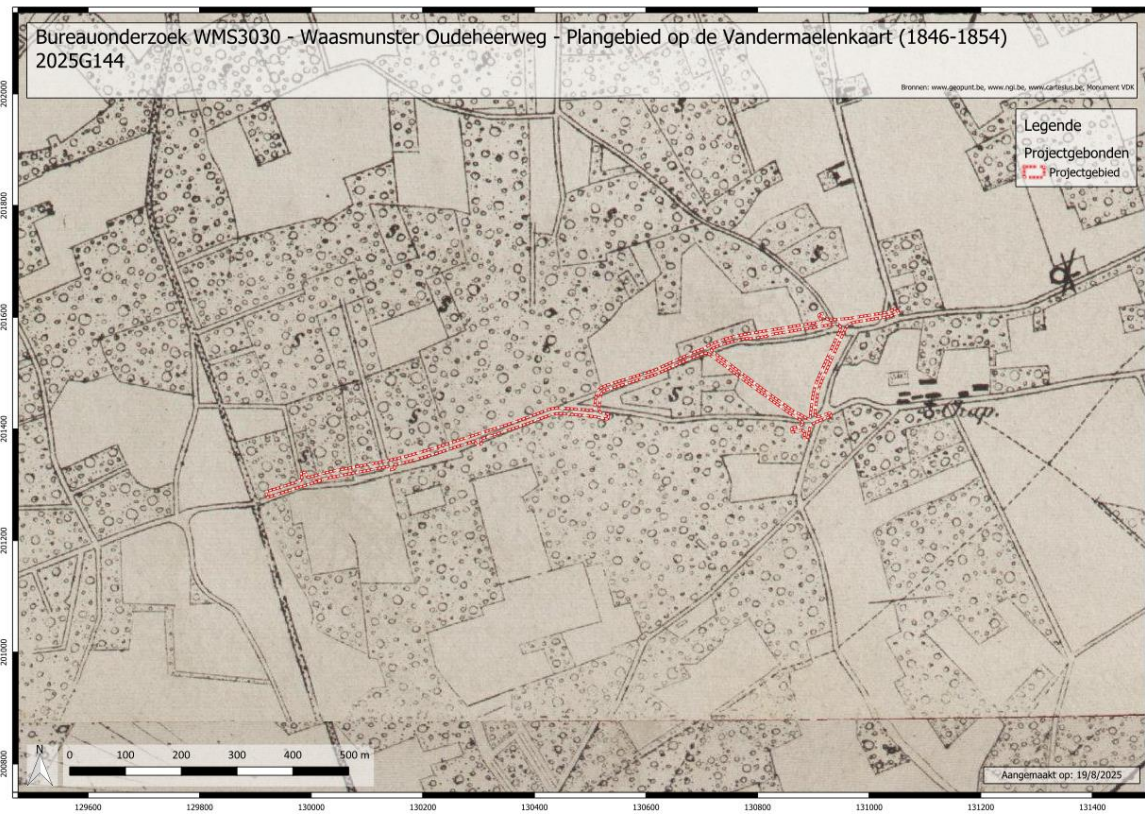

Figuur 19: Plangebied op de Ferrariskaart (1771-1778) (bron: geopunt.be)

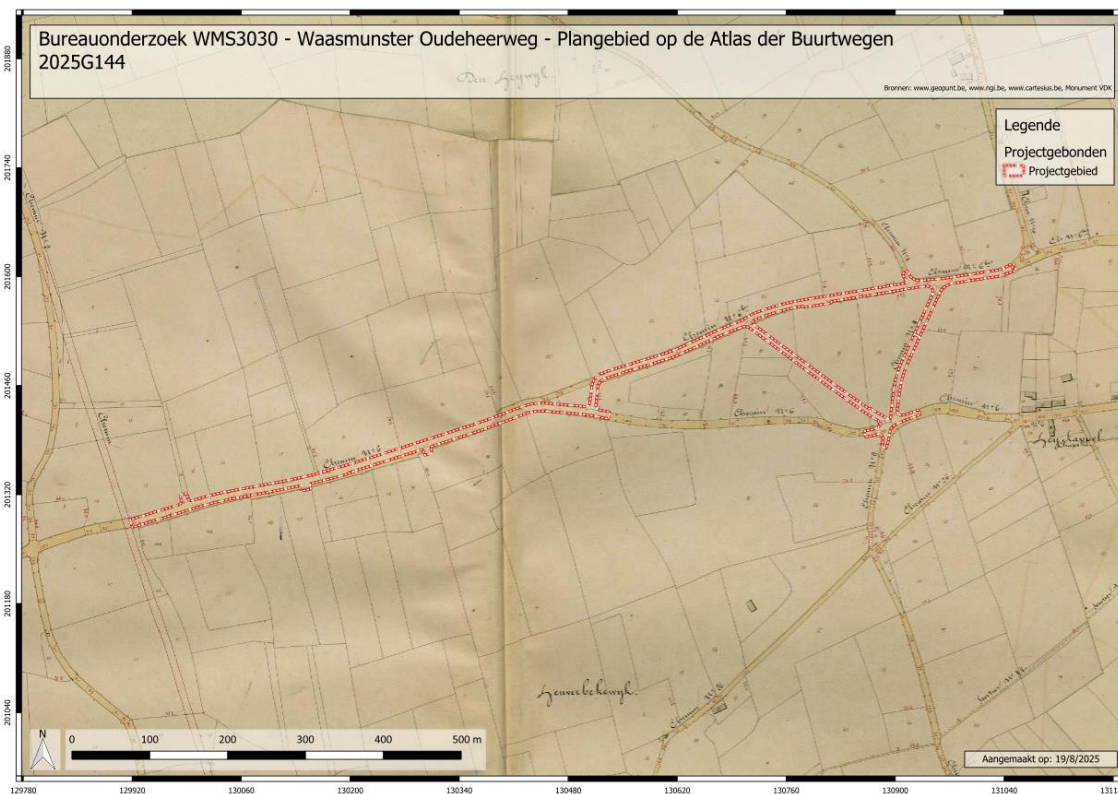
¹⁷ www.cartesius.be

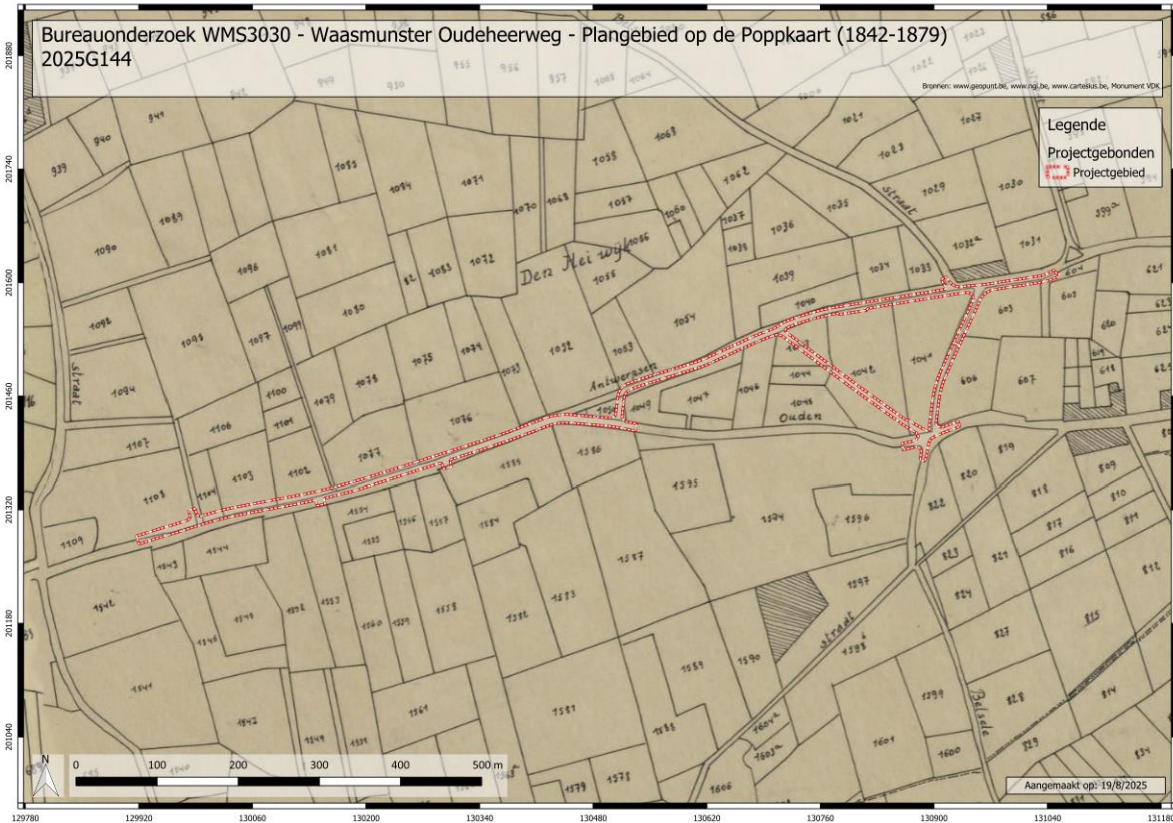
Figuur 20: Plangebied op de Ferrariskaart (1771-1778): detail (bron: geopunt.be)

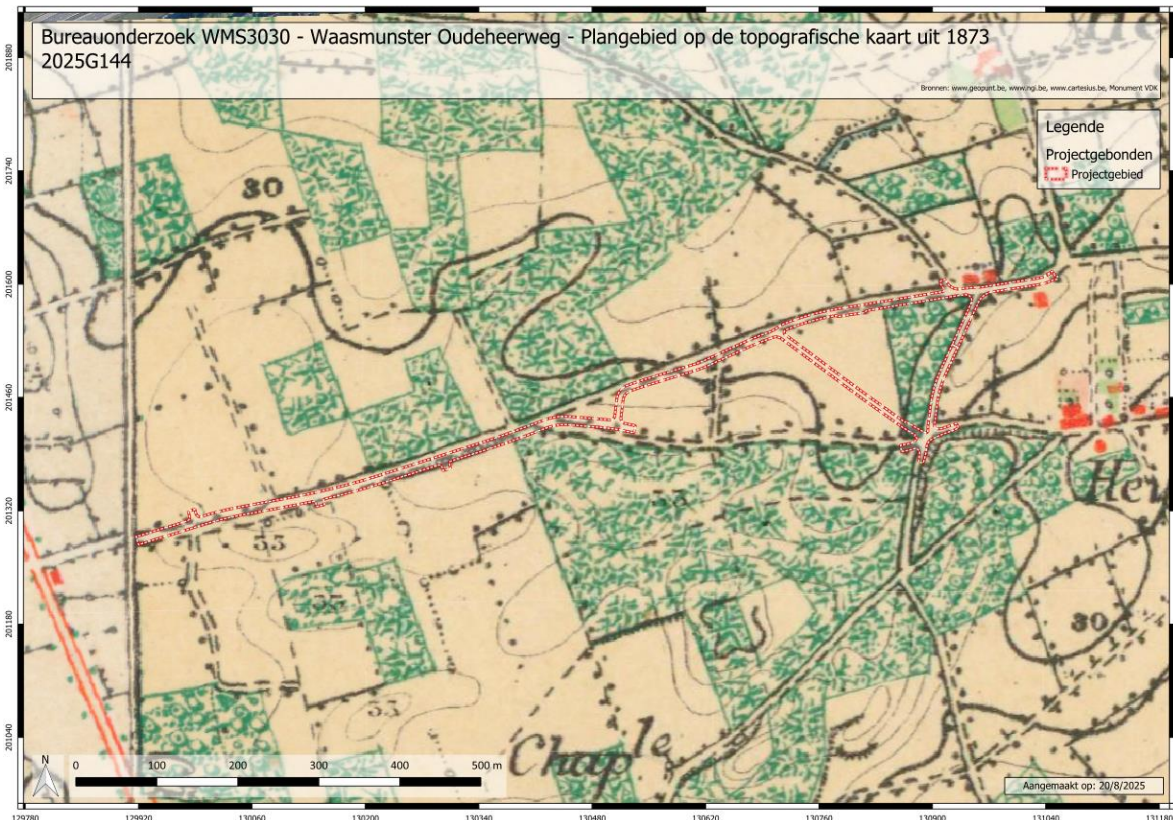
Figuur 21: Plangebied op de Vandermaelenkaart (1846-1854) (bron: geopunt.be)

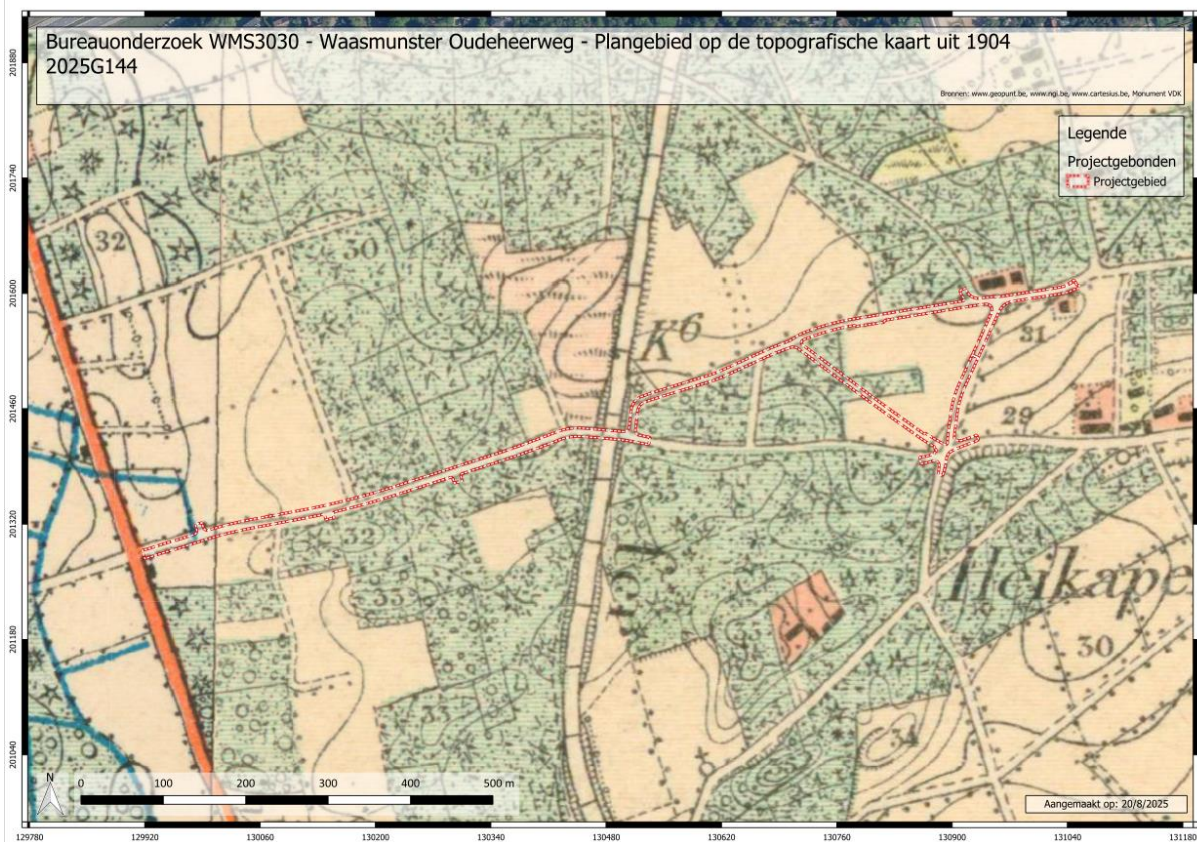
Figuur 22: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) (bron: geopunt.be)

Figuur 23: Plangebied op de Popkaart (1842-1879) (bron: geopunt.be)

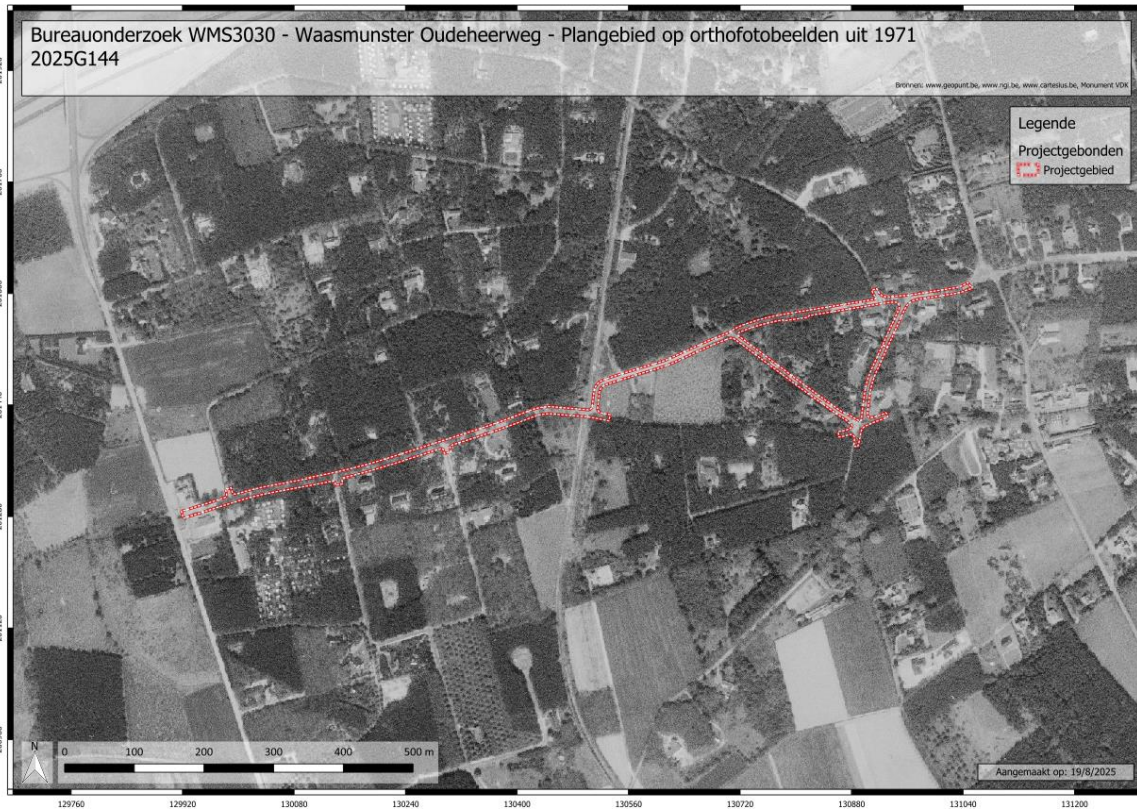
Figuur 24: Plangebied op de topografische kaart uit 1873 (bron: cartesius.be)

Figuur 25: Plangebied op de topografische kaart uit 1904 (bron: cartesius.be)

Orthofoto's

Op orthofotobeelden uit 1971 (Figuur 26) is te zien dat het plangebied inmiddels centraal doorkruist wordt door de voormalige spoorweg (vandaag de dag een grindpad). In de directe omgeving van het projectgebied was er toen meer akkerland dan op heden, alsook minder bebost gebied. Hierop is ook minder bebouwing te zien dan in de huidige situatie. Op kleurbeelden uit de periode 1979-1990 (Figuur 27) is te zien dat in de tussentijd meer voormalige akkerpercelen in gebruik zijn genomen als bos. Daarnaast is ook de residentiële bebouwing langs het traject toegenomen. Deze trend zette zich tot op heden verder (Figuur 28).

Figuur 26: Plangebied op orthofoto-beelden uit 1971 (bron: geopunt.be)

Figuur 27: Plangebied op orthofoto-beelden uit de periode 1979-1990 (bron: geopunt.be)

Figuur 28: Plangebied op recente orthofoto-beelden uit 2024 (bron: geopunt.be)

2.3. Archeologisch kader¹⁸

2.3.1. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

In de directe omgeving van het plangebied zijn verschillende zones geregistreerd in de Centrale Archeologische Inventaris, door middel van historisch en archeologisch onderzoek (Tabel 6 en Figuur 29).

CAI-ID	Toponiem	Onderzoek	Datering	Beschrijving
32761	Kloosterbos	Toevalsvondst	Midden 6 ^e -7 ^e eeuw	Merovingisch grafveld met 15 urnen, 2 parelkransen (amber + glas), 12 ijzere zwaarden (spatha, scramasax), 2 messen, 14 ijzere lanspunten, bronzen knopen, snedebeleg, zadelsiering
32777	Boechoute	Opgraving	Late ijzertijd	Gracht met aardewerk uit La Tène-periode, brandvlek (haard?)
		Erfgoedonderzoek	Romeinse tijd	Scherven Romeins aardewerk
32780	Kelderbos	Erfgoedonderzoek	Romeinse tijd	Grafveld met 100-tal urnen (1797 gevonden bij ontzaveling), dikke laag Romeinse dakpannen
32781	Heykapel / Heiwijk	Erfgoedonderzoek	Metaaltijden	"Voor-Romeinse graven", >3 urnen met as en botresten, mogelijk van urnenveld
32783	Roosenberg	Erfgoedonderzoek	Late ijzertijd	Scherven aardewerk
		Erfgoedonderzoek	Romeinse tijd	Scherven aardewerk, tegulae
		Erfgoedonderzoek	Middeleeuwen	Victorinnenabdij Roosenberg
37380	Muizenestmolen (WAS81)	Veldkartering	Late middeleeuwen-nieuwste tijd	Verdwenen houten windmolen, nu enkel nog aarden ophoging (4-5m hoog), vóór 1685 opgetrokken, 1892 afgebroken
37381	den pelgrim (WAS82)	Veldkartering	Nieuwe-nieuwste tijd	Artificiële ophoging voor verdwenen molen, vóór 1685 opgetrokken, 1853 afgebroken
37418	Oudeheerweg (WAS219)	Erfgoedonderzoek	Nieuwe tijd-nieuwste tijd	Voormalige molen op molenberg (verdwenen), opgericht vóór 1685, afgebroken en genivelleerd in 1871
37419	Fortenstraat (WAS220)	Erfgoedonderzoek	Nieuwe tijd-nieuwste tijd	Verdwenen molen op molenberg, houten en stenen fase, opgericht in of net na 1639, afgebroken en genivelleerd in 1882
37420	Koningin Astridstraat (WAS221)	Erfgoedonderzoek	Nieuwe tijd-nieuwste tijd	Artificiële ophoging voor verdwenen molen, vóór 1685-1686 opgericht, 1905 afgebroken
37421	Lindenlaan (WAS222)	Erfgoedonderzoek	Nieuwe tijd-nieuwste tijd	Verdwenen houten windmolen met stenen bijgebouw, opgericht vóór 1685, afgebroken in 1836 (maar nog te zien op Atlas der Buurtwegen)
37422	Koningin Astridstraat (WAS223)	Erfgoedonderzoek	Nieuwe tijd-nieuwste tijd	Verdwenen windmolen, opgericht vóór 1685, afgebroken in 1906

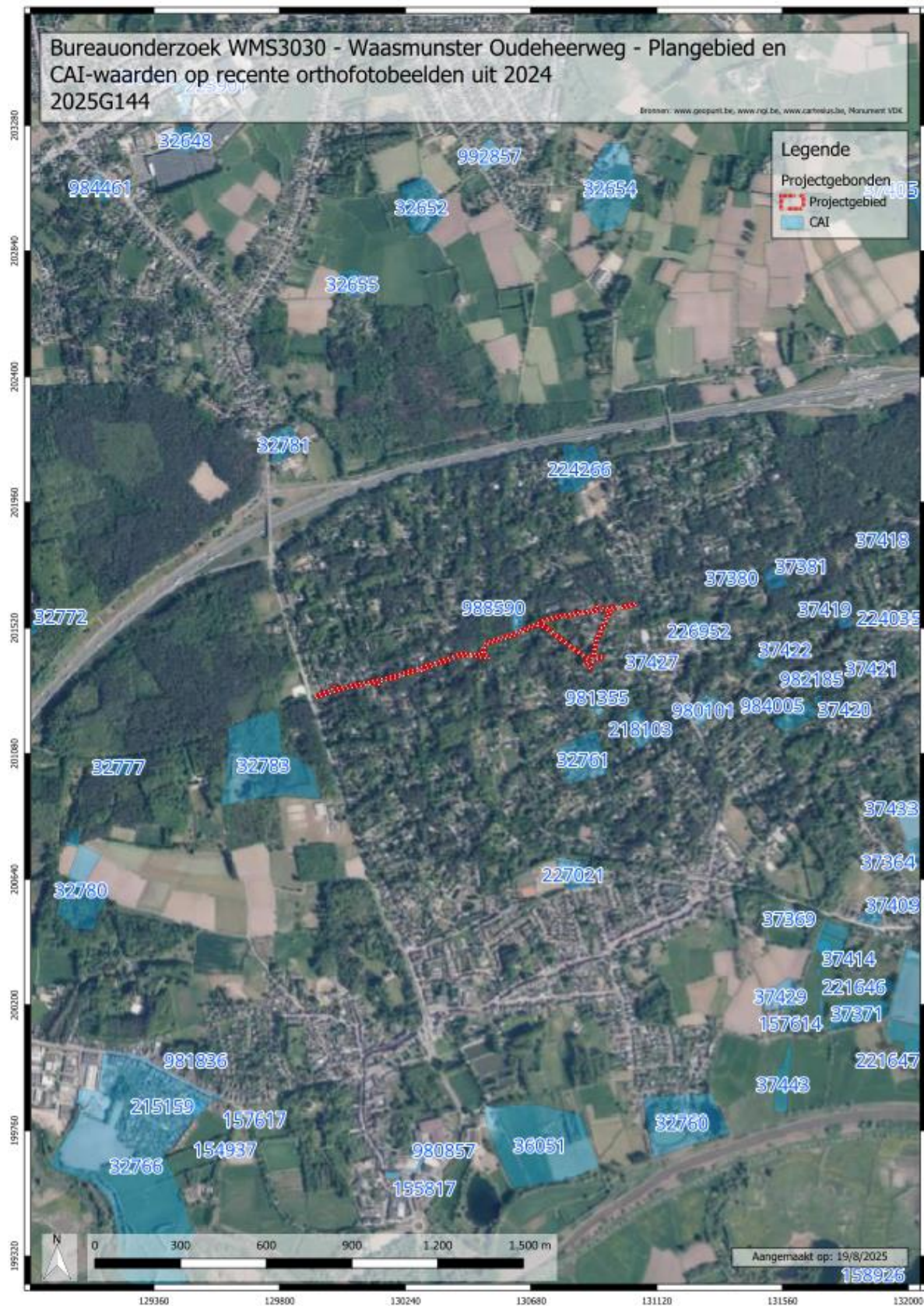
¹⁸ Geoportaal Onroerend Erfgoed

CAI-ID	Toponiem	Onderzoek	Datering	Beschrijving
37427	Heidekapel (WAS229)	Erfgoedonderzoek	Late middeleeuwen	Kapel uit 1496 (mogelijk oudere houten voorganger), vernieuwing centraal koor in 1641, sacristie bijgebouwd in 1778
218103	Waasmunster-Lijsterstraat	Proefsleuven-onderzoek	Niet gedateerd	4 niet dateerbare sporen
224266	Mereldreef	Proefsleuven-onderzoek	Nieuwe tijd	Greppels en spitsporen: historisch landgebruik als akkerland
988590	Oudeheerweg-Heide 38	Landschappelijk bodemonderzoek	Niet van toepassing	Op de meeste plaatsen A-C bodemopbouw, ter hoogte van 1 boring: restanten B-horizont, dikke ploeglaag
		Proefsleuven-onderzoek	Late middeleeuwen-nieuwste tijd	Greppels en spitsporen: historisch landgebruik als akkerland, plantkuilen van bosbouw (nieuwste tijd)
226952	Fortenstraat	Proefsleuven-onderzoek	Nieuwe tijd	Geïsoleerde kuil en verstoring
227021	Waasmunster Frank Baurstraat	Opgraving	Romeinse tijd	Aardewerk
			Vroege middeleeuwen	Eerste gebruiksfase: overgang Merovingische-Karolingische periode: Paalsporen (bepaalde van gebouwplattegronden), zandwinnings- en waterkuilen, kuilen, restanten van beddenbouw en spitsporen. Pollenonderzoek: in periode weinig bebossing, vooral grasland en heide, in vallei Durme wellicht elzenbossen, wellicht rogge en tarwe/gerst in omgeving verbouwd en op site verwerkt
			Vroege middeleeuwen-volle middeleeuwen	Tweede gebruiksfase: overgang vroege-volle middeleeuwen: gebouwplattegronden, waterputten en -kuilen, andere kuilen
980101	Vooronderzoek Waasmunster Ommegangs-dreef	Proefsleuven-onderzoek	Late middeleeuwen-nieuwe tijd	0,27-1,33 m onder maaiveld: 3 paalsporen
			Nieuwe-nieuwste tijd	0,27-1,33 m onder maaiveld: kuil (verdieping ploeghorizont?), 38 drainage-/infiltratiegreppels
981355	Lucien Reyhlerstraat	Proefsleuven-onderzoek	Nieuwe-nieuwste tijd	Kuilen met aardewerk en baksteen
982185	Koningin Astridstraat	Proefsleuven-onderzoek	Nieuwe-nieuwste tijd	16 paalsporen, 9 kuilen, 15 spitsporen
984005	Koningin Astridstraat II	Verkennd booronderzoek	Niet van toepassing	Geen artefactensite aangetroffen
		Proefsleuven-onderzoek	Niet van toepassing	Enkele recente en natuurlijke sporen

Tabel 6: CAI-waarden (bron: Geoportaal Onroerend Erfgoed) in de directe omgeving van het plangebied (buffer: 1.000 m)

Uit deze gegevens kunnen we besluiten dat de directe omgeving van het plangebied met zekerheid vanaf de metaaltijden (de late ijzertijd) tot en met vandaag menselijke occupatie heeft gekend. In de CAI zijn hier waarden geregistreerd uit de periodes van de late ijzertijd, de

Romeinse tijd, de vroege, volle en late middeleeuwen, de nieuwe tijd en de nieuwste tijd. Een groot deel van deze CAI-waarden zijn de locaties van voormalige windmolens uit de periode van vóór 1685 tot de late 19^e-vroege 20^e eeuw (cf. historische kaarten). Door middel van proefsleuven- en opgravingsonderzoek zijn voornamelijk sporen van historisch landgebruik als akkerland en bosgebied uit de periode van de nieuwe-nieuwste tijd teruggevonden (spitsporen, greppels, plantkuilen), maar daarnaast zijn er ook een grafveld uit de Romeinse tijd, een grafveld uit de Merovingische periode en een bewoningssite uit de vroege tot volle middeleeuwen en teruggevonden. Ca. 375 m ten zuidoosten van het plangebied zijn archeologische sporen teruggevonden op dieptes van 0,27-1,33 m onder het maaiveld.

Figuur 29: Plangebied en CAI-waarden (bron: Geoportaal Onroerend Erfgoed) op orthofotobeelden uit 2024 (bron: geopunt.be)

2.3.2. (Archeologie-) nota's

In de directe omgeving van het plangebied (buffer: 200 m) zijn verschillende zones reeds onderzocht in (archeologie-) nota's. Hieronder volgt een kort overzicht van de onderzoeken die het meest relevant zijn voor het projectgebied (Tabel 7 en Figuur 37).

(A)N ID	Toponiem	Type	Geen maatregelen	Uitgesteld vooronderzoek
4953	Waasmunster Lucien Reyhlerstraat	AN		X
18077	Waasmunster Lucien Reyhlerstraat	N	X	
26064	Waasmunster Oudeheerweg-Heide 38	AN		X
30001	Waasmunster Oudeheerweg-Heide 38	AN	X	
26511	Waasmunster Oudeheerweg-Heide 38	N	X	
4324	Waasmunster Sinaaistraat	AN		X
5965	Waasmunster Groenstraat	AN		X

Tabel 7: (Archeologie-) nota's (bron: Geoportaal Onroerend Erfgoed) in de directe omgeving van het plangebied (buffer: 200 m)

AN ID 4953 + N ID 18077 Waasmunster Lucien Reyhlerstraat

Naar aanleiding van een verkavelingsproject stelde All-Archeo bv een archeologienota op.¹⁹ In het bureauonderzoek is voornamelijk een archeologische verwachting vastgesteld voor waarden uit de Merovingische graven (cf. nabije grafveld uit deze periode), alsook de steentijden, Romeinse tijd en andere perioden in de vroege middeleeuwen. Daarnaast was er ook een trefkans voor waarden uit de overige historische periodes. Daarom werd voor een deel van het plangebied verder vooronderzoek geadviseerd, in de vorm van proefsleuvenonderzoek. De resultaten van dit prospectieonderzoek worden besproken in de opvolgende nota.²⁰ Er zijn twee typeprofielen waargenomen. Het eerste (Figuur 30) bestond uit een 0,18 m dikke boslaag (O-horizont), op een aangebracht pakket (0,30 m), op een begraven ploeglaag (Apb-horizont), op de moederbodem (C-horizont). Het tweede profiel was opgebouwd uit een 0,18 m dikke boslaag, op een 0,70 m dikke antropogene A-horizont (Aa), op een begraven ploeglaag, op de moederbodem met gleyverschijnselen (Cg) (Figuur 31). Het archeologische niveau is geregistreerd op variërende hoogtes tussen 0,32 en 1,03 m onder het maaiveld (+31,81 tot +33,92 m TAW). Er werden twaalf archeologische sporen geregistreerd, waaronder één paalspoor, zeven kuilen (vier plantkuilen) uit de nieuwste tijd en

¹⁹ REYNS, FERKET 2017

²⁰ REYNS 2021

vier natuurlijke sporen (Figuur 32). Gezien het gebrek aan verder potentieel op kennisvermeerdering, werd geen opvolgend onderzoek geadviseerd.

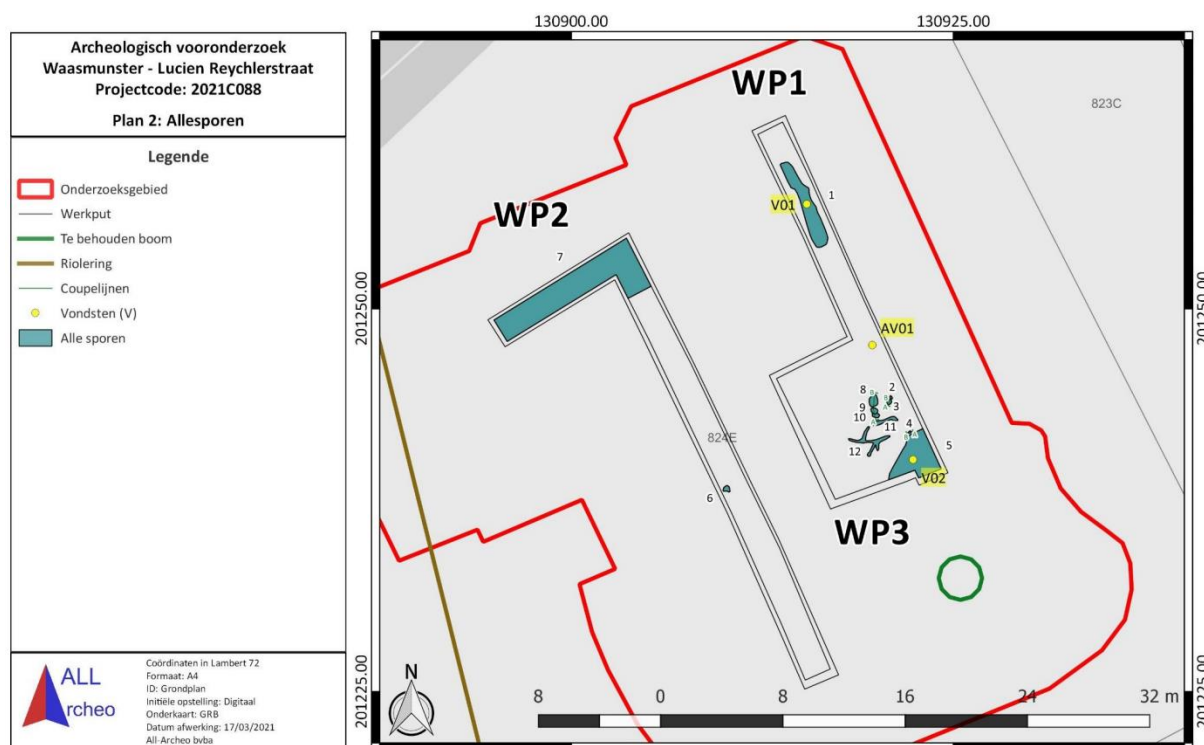
Figuur 30: Profiel 1.1 van het proefsleuvenonderzoek van de site Waasmunster Lucien Reychlerstraat²¹

Figuur 31: Profiel 2.2 van het proefsleuvenonderzoek van de site Waasmunster Lucien Reychlerstraat²²

²¹ REYNS 2021

²² REYNS 2021

Figuur 32: Allesporenplan van het proefsleuvenonderzoek van de site Waasmunster Lucien Reychlerstraat²³

AN ID 26064 + AN ID 30001 + N ID 26511 Waasmunster Oudeheerweg-Heide 38

In het kader van de sloop van de bestaande bebouwing en de bouw van een nieuwe woning met kelder, stelde All-Archeo bv een archeologienota op.²⁴ In de bureaustudie is voornamelijk een archeologische verwachting vastgesteld voor waarden uit de Romeinse tijd, Merovingische periode, de nieuwe en nieuwste tijd. Daarom werd verder vooronderzoek geadviseerd, in de vorm van landschappelijk booronderzoek, dat in het geval van potentieel voor intacte steentijdsites opgevolgd zou worden door archeologisch booronderzoek en/of door proefsleuvenonderzoek in het geval van potentieel voor intacte jongere sporensites. In de opvolgende nota worden de resultaten van het prospectieonderzoek besproken.²⁵ Tijdens het landschappelijke booronderzoek zijn twee typeprofielen geregistreerd. Een eerste bestond uit een dikke antropogene humus A-horizont (Aap), op een geroerde overgangslaag van de A-naar de C-horizont. De C-horizont bevond zich op een diepte van 0,50-0,90 m onder het maaiveld. Bij het tweede typeprofiel (slechts ter hoogte van één boring) waren tussen de Aap en de C-horizont restanten van een B-horizont te zien. Deze is vermoedelijk ter hoogte van de

²³ REYNS 2021

²⁴ REYNS 2023

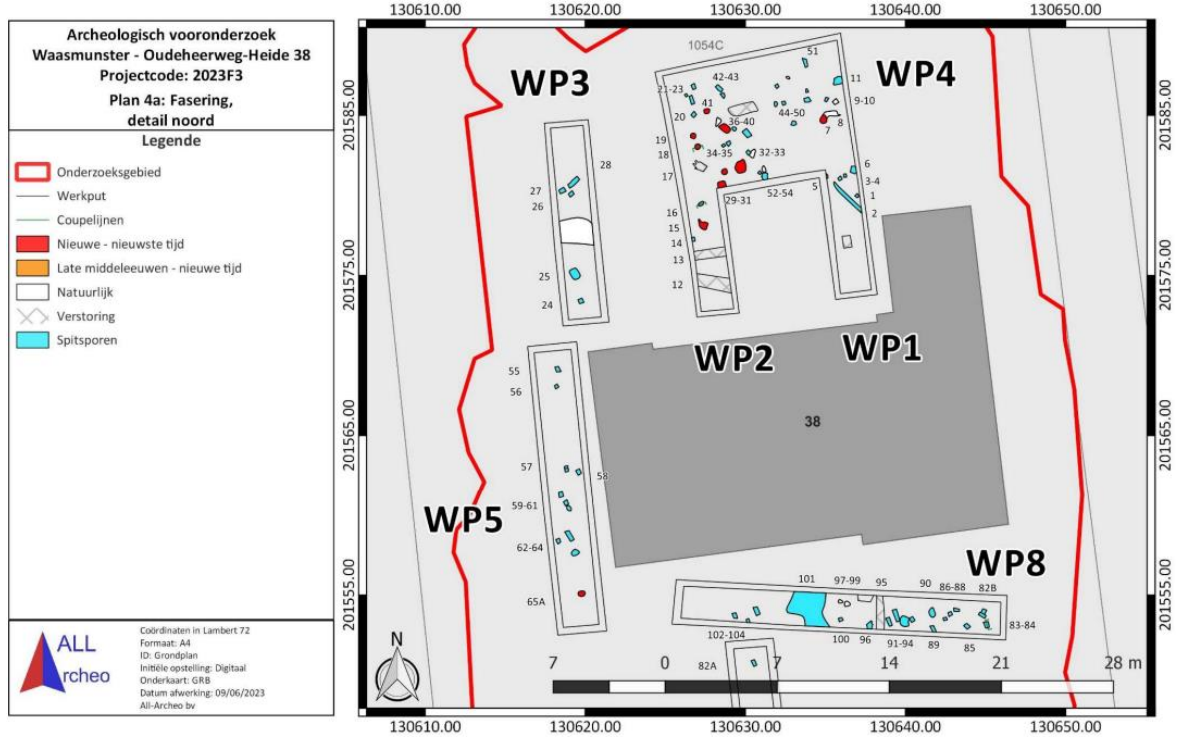
²⁵ REYNS, KENNIS 2023

andere boringen opgenomen in de Aap-horizont door landbouwactiviteiten. Bij het opvolgende proefsleuvenonderzoek zijn drie gelijkaardige profielen geregistreerd. Het archeologische vlak is geregistreerd op een diepte van 0,34-1,55 m onder het maaiveld. Op de meeste plaatsen is bovenaan een bruingrijze ploeglaag (Ap) waargenomen (0,30-0,50 m dik), op een begraven beploegd akkerdek (Apb) dat ca. 0,45 m dik is, hieronder volgt een restant van een B-horizont (B/C), dat op bepaalde plaatsen is afgedekt door een opgebracht pakket moederbodem (C1/opg), onder de B/C-horizont ligt de moederbodem met gleyverschijnselen (Cg) (Figuur 33). Tijdens het onderzoek zijn spitsporen en greppels gevonden, die getuigen van een overgang in landgebruik van heidegebied naar akkerland. Deze zijn te dateren in de periode van de late middeleeuwen-nieuwe tijd. Verder zijn (plant-) kuilen aangetroffen, die getuigen van een tweede transitie in landgebruik van akkerland naar bosgebied in de nieuwste tijd (Figuur 34 en Figuur 35). Het kennispotentieel van deze site was bereikt, dus werd geen verder onderzoek geadviseerd.

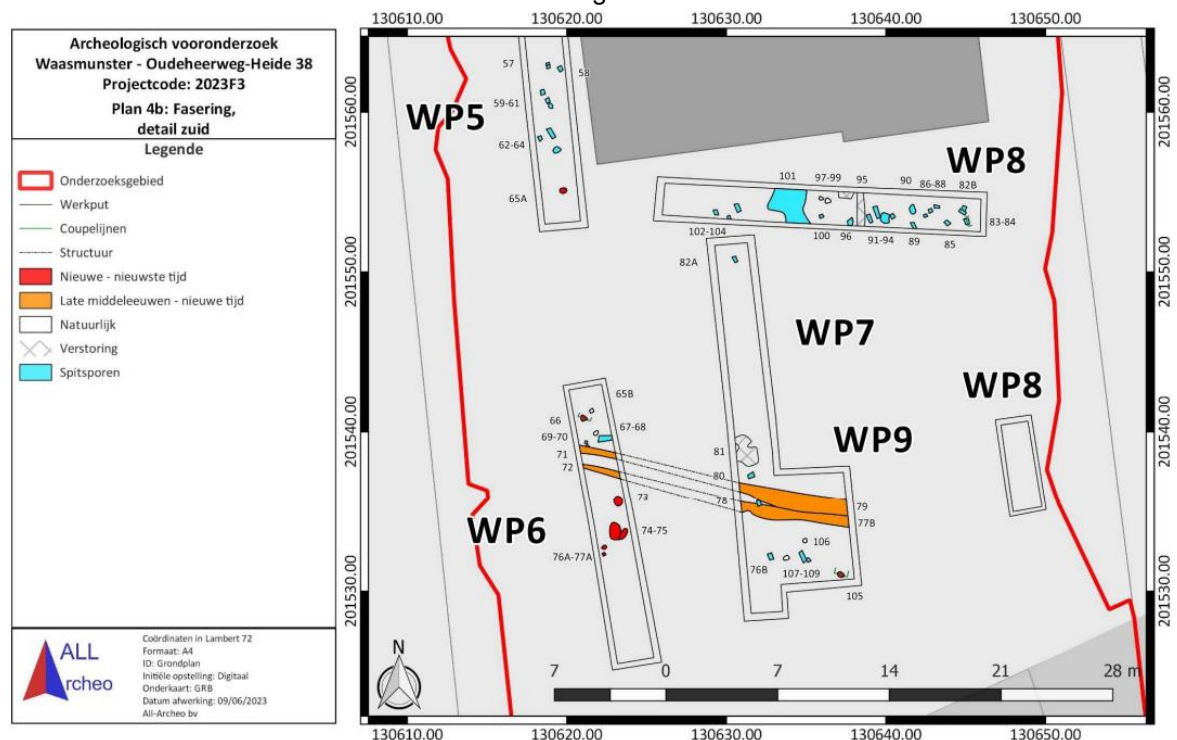

Figuur 33: Wandprofiel 1.1 van het proefsleuvenonderzoek van de site Waasmunster Oudeheerweg-Heide 38²⁶

²⁶ REYNS, KENNIS 2023

Figuur 34: Allesporenplan (noorden) van het proefsleuvenonderzoek van de site Waasmunster Oudeheerweg-Heide 38²⁷

Figuur 35: Allesporenplan (zuiden) van het proefsleuvenonderzoek van de site Waasmunster Oudeheerweg-Heide 38²⁸

²⁷ REYNS, KENNIS 2023

²⁸ REYNS, KENNIS 2023

AN ID 4324 Waasmunster Sinaaistraat

Naar aanleiding van een verkavelingsproject maakte BAAC Vlaanderen bvba en archeologienota op.²⁹ In het bureauonderzoek is een middelhoge archeologische verwachting vastgesteld voor grafheuvels uit de bronstijd en grafvelden uit latere periodes en een lagere kans voor *off-site* fenomenen uit de ijzertijd, Romeinse tijd, en middeleeuwen (vanaf de 14^e eeuw onder de abdij), alsook voor steentijdsites. Daarom werd landschappelijk booronderzoek uitgevoerd, waarvan de resultaten in deze archeologienota zijn opgenomen. De ondergrond bestond uit matig fijn zand met een ijzer- of humusaanreikingshorizont (Bs/Bhs). Op de afgedekte podzol met dunne ploeglaag (Ap) of onbewerkte A-horizont was er op drie van de vier boorlocaties een ophogingspakket met een dikte van 0,70-1,55 m. Het terrein is duidelijk opgehoogd (Figuur 36). Op basis van het landschappelijke booronderzoek werd de verwachting bijgesteld naar middelhoog voor de periodes van het mesolithicum, neolithicum, bronstijd, ijzertijd, Romeinse tijd en de vroege middeleeuwen. Daarom werd opvolgend vooronderzoek geadviseerd, in de vorm van proefsleuvenonderzoek. De resultaten van verder vooronderzoek zijn op heden niet raadpleegbaar (niet uitgevoerd/niet gepubliceerd).

Figuur 36: Boorprofiel 2 van het landschappelijke booronderzoek van de site Waasmunster Sinaaistraat (van linksonder naar rechtsboven)³⁰

AN ID 5965 Waasmunster Groenstraat

In het kader van een verkavelingsproject stelde Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie bvba een archeologienota op.³¹ In het bureauonderzoek is vastgesteld dat er een lage

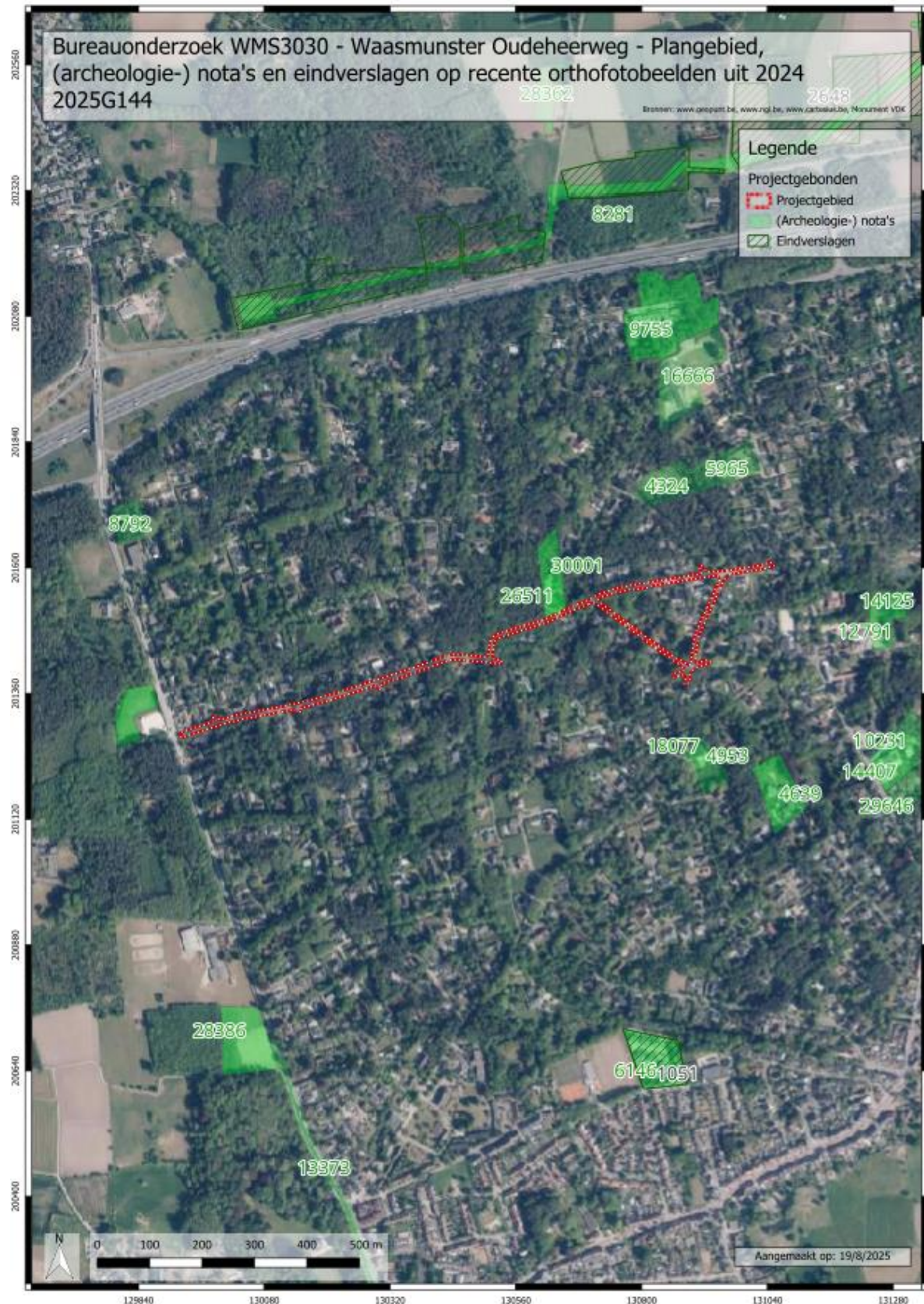
²⁹ DYSELINCK et al. 2017

³⁰ DYSELINCK et al. 2017

³¹ DEVROE 2017

archeologische verwachting is voor de periode vanaf de 18^e eeuw en een middelhoge verwachting voor oudere periodes. Daarom werd verder vooronderzoek geadviseerd, in de vorm van landschappelijk booronderzoek, dat in het geval van potentieel voor intacte steentijdsites opgevolgd dient te worden door archeologisch booronderzoek en/of door proefsleuvenonderzoek indien er potentieel is voor intacte jongere sporensites. Tot op heden zijn nog geen resultaten van het voorgestelde vooronderzoek gepubliceerd.

Op basis hiervan kan vastgesteld worden dat er in de directe omgeving van het plangebied archeologische sporen en vondsten zijn aangetroffen uit de periodes van de late middeleeuwen tot en met de nieuwste tijd. Het gaat hier om off-site fenomenen, die getuigen van transitie in het historische landgebruik (heide-akkerland-bosgebied): spitsporen, greppels en plantkuilen, alsook een paalkuil en andere kuilen. Net ten noorden van de Oudeheerweg-Heide ter hoogte van het centrale plangebied is het archeologische vlak tussen 0,34-1,55 m onder het maaiveld geregistreerd (+28,94 tot +30,07 m TAW). Hier is de volgende bodemopbouw waargenomen: 0,30-0,50 m Ap, op 0,45 m Apb, (op C/opg,) op B/C, op Cg. Ca. 150 m ten zuiden van het projectgebied is het archeologische vlak geregistreerd tussen 0,32 en 1,03 m onder het maaiveld (+31,81 tot +33,92 m TAW). Het bodemprofiel bestond ofwel uit: 0,18 m O, op 0,30 m aangebracht pakket, op Apb, op C, ofwel uit 0,18 m O, op 0,70 m Aa, op Apb, op Cg. Ca. 175 m ten noorden van het centrale deel van het plangebied is een ophogingspakket met een dikte van 0,70-1,55 m aangeboord. Hieronder kwam onder een dunne ploeglaag (Ap) of onbewerkte A-horizont een humus/ijzer podzol B-horizont voor.

Figuur 37: Plangebied, (archeologie-) nota's en eindverslagen (bron: Geoportaal Onroerend Erfgoed) op recente orthofotobeelden uit 2024 (bron: geopunt.be)

2.4. Synthese

2.4.1. Verwachtingspatroon

Op basis van het voorgaande assessment kan volgend verwachtingspatroon naar voor geschoven worden:

- De waarschijnlijke aanwezigheid van een afgedekte ploeglaag (Apb) onder een recentere ploeglaag (Ap) (bolle akkers) of boslaag (O) heeft sinds de late middeleeuwen voor een afdekking van oude loopniveaus en bodems gezorgd, wat betekent dat mogelijke archeologische sites uit de voorgaande periodes (steentijden, metaaltijden, Romeinse tijd, vroege en volle middeleeuwen) goed bewaard zijn gebleven.
- Voor de periodes ouder dan de middeleeuwen is er voor het projectgebied geen enkele indicatie betreffende aan- of afwezigheid van bewoning. De aanwezigheid van prehistorische sites is hier niet uit te sluiten, al is het waarschijnlijker dat deze op de flanken van de cuesta, dicht bij de Durme gesitueerd zijn. In de directe omgeving van het plangebied zijn waarden geregistreerd uit de periodes van de late ijzertijd, de Romeinse tijd, de vroege, volle en late middeleeuwen. Het driesdorp Waasmunster zou ook ontstaan zijn in de Frankische-Merovingische periode, in de buurt van een Romeinse handelspost (*vicus*) en oudere bewoning uit de bronstijd en ijzertijd. Het is bijgevolg niet onwaarschijnlijk dat er ter hoogte van het plangebied waarden uit deze periodes kunnen worden aangetroffen. Pollenonderzoek ter hoogte van de abdij wees op weinig bebossing en vooral grasland en heide in dit gebied tijdens de vroege middeleeuwen, terwijl er in vallei van de Durme wellicht elzenbossen waren. Wellicht werd in de omgeving toen rogge en tarwe/gerst verbouwd en op deze site verwerkt. Het toponiem "Heide" (het gehucht), alsook "Heidekapelstraat" en de naamgevende kapel duiden op de voormalige aanwezigheid van een heidegebied op deze plaats. De Oudeheerweg-Heide en de Heidekapelstraat liggen op het traject van de historische "Oude Heerweg" of "Hoge Heerweg", die Gent met Antwerpen verbond.
- Voor de periode na de late middeleeuwen beschikt men over enig kaartmateriaal dat er op wijst dat dit gebied gedurende de nieuwe tijd akkerland en bosgebied betrof. Plantkuilsporen getuigen van een verdere transitie in landgebruik naar meer bosbouw vanaf de nieuwste tijd. Langs het traject van het plangebied zelf is op historische kaarten geen bebouwing te zien. De kans om bewoningssporen aan te treffen uit de nieuwe tijd en de nieuwste tijd is bijgevolg miniem.
- Het is pas vanaf 1873 (cf. topografische kaart) dat met zekerheid kan gesteld worden dat er bewoning aanwezig is ten noorden en ten zuiden van de Oudeheerweg-Heide in het plangebied. Op de topografische kaart uit 1904 is het voormalige spoor te zien, dat het plangebied centraal door de Oudeheerweg-Heide kruist. Doordat deze zich lokaal enigszins insneed in de cuesta, heeft dit hier in ieder geval voor verstoring gezorgd. Orthofotobeelden uit 1971 tonen dat er toen reeds meer woningen gebouwd waren langs de straten in het projectgebied, tussen akker- en bospercelen. Sindsdien is de bebossing en de bebouwing hierrond verder toegenomen. Welke de weerslag is

van deze bebouwing op het bodemarchief, is niet duidelijk op basis van de gegevens uit het bureauonderzoek.

Besluitend kan gesteld dat er voor de periodes vroeger dan ca. 1770 (kaart van Ferraris) geen gegevens beschikbaar zijn uit het bureauonderzoek om de aan- of afwezigheid van een site binnen het projectgebied te kunnen bevestigen. De aanwezigheid van afgedekte podzolbodems met oude ploeglagen in de directe omgeving, de geografische ligging van het projectgebied op droge zandgronden op de Wase cuesta in de buurt van de Durme en de indeling van het landschap als akkerland en bosgebied op de historische kaarten maken echter dat de aanwezigheid van een archeologische site niet onwaarschijnlijk is. De enige manier om concrete informatie in te winnen over de al dan niet aanwezigheid van een archeologische site(-s) uit de steentijden, de metaaltijden, de Romeinse tijd, de middeleeuwen, de nieuwe tijd en de nieuwste tijd, is veldonderzoek.

2.4.2. Afweging verder vooronderzoek

Gezien enerzijds de graad van verstoring door het bestaande wegdek en de rioleringsleiding in de berm net naast de wegenis en anderzijds de erg beperkte oppervlakte van de diepste ingreep (de afvalwaterrioolleiding), langs een erg smal, lineair traject (buis met diameter 250 mm), is het potentieel op kennisvermeerdering echter erg beperkt. Ter hoogte van de te verhardende bermen heeft de bestaande afvalwaterleiding reeds voor diepe verstoring gezorgd. Het bestaande wegdek heeft de bodem reeds verstoord tot op vergelijkbare diepte als de voorziene dikte van het nieuwe wegdek. De geplande plaatsing van de nieuwe riolering centraal onder het nieuwe wegdek zal een impact op de bodem tot op grote diepte met zich meebrengen, maar de aanleggleuf hiervoor zal slechts erg smal zijn (

Type	Locatie	Lengte	Diameter/ Oppervlakte	Diepte ingreep op bodem (m mv)
Riolering DWA	Oudeheerweg- Heide, Sparrenhofstraat, Lucien Reychlerstraat	1.445 m	Diameter: 250 mm	1,60-4,25 m (1,80-4,45 m inclusief buffer)
Riolering RWA	Heidekapelstraat t.h.v. kruispunt Sparrenhofstraat- Lucien Reychlerstraat	35 m	Diameter: 200 mm	0,90-1,90 m (1,10-2,10 m inclusief buffer)
Wegenis	Oudeheerweg- Heide, Sparrenhofstraat, Lucien Reychlerstraat	1.445 m	Opp: 9.800 m ²	0,35-0,47 m (0,55-0,67 m inclusief buffer)
Wadi's	Oudeheerweg- Heide, Sparrenhofstraat, Lucien Reychlerstraat	230 m	Opp: 500 m ²	0,15 m (0,35 m inclusief buffer)

Tabel 8). Daarom is verder vooronderzoek hier niet noodzakelijk.

Type	Locatie	Lengte	Diameter/ Oppervlakte	Diepte ingreep op bodem (m mv)
Riolering DWA	Oudeheerweg- Heide, Sparrenhofstraat, Lucien Reychlerstraat	1.445 m	Diameter: 250 mm	1,60-4,25 m (1,80-4,45 m inclusief buffer)
Riolering RWA	Heidekapelstraat t.h.v. kruispunt Sparrenhofstraat-	35 m	Diameter: 200 mm	0,90-1,90 m (1,10-2,10 m inclusief buffer)

	Lucien Reychlerstraat			
Wegenis	Oudeheerweg- Heide, Sparrenhofstraat, Lucien Reychlerstraat	1.445 m	Opp: 9.800 m ²	0,35-0,47 m (0,55-0,67 m inclusief buffer)
Wadi's	Oudeheerweg- Heide, Sparrenhofstraat, Lucien Reychlerstraat	230 m	Opp: 500 m ²	0,15 m (0,35 m inclusief buffer)

Tabel 8: Overzicht geplande bodemingrepen met dieptepeilen

2.4.5. Beantwoording van de onderzoeksvragen

Op basis van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen als volgt beantwoord worden:

- ***Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?***

Er zijn geen archeologische gegevens gekend over de site zelf. De gekende historische en archeologische gegevens worden besproken in

2.2. Historische **beschrijving** en

2.3. Archeologisch kader.

- ***Zijn er indicaties dat de bodem (deels) verstoord is?***

De indicaties dat de bodem verstoord is, bestaan uit de aanwezigheid van de wegenis en de reeds bestaande riolering in de berm. De exacte diepte hiervan is niet gekend. Ook kruist centraal in het plangebied het voormalige treinspoor (nu een grindpad) het hoofdtraject van de Oudeheerweg-Heide.

- ***Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?***

Het terrein staat niet gekarteerd op de potentiële bodemerosiekaart. Aanduidingen in de omgeving tonen echter een overwegend zeer laag tot verwaarloosbaar potentieel.

- ***Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?***

Zie hoofdstuk 1.2.4. Geplande toestand.

- ***Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja: wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?***

Op basis van enkel het bureauonderzoek kunnen deze vragen niet beantwoord worden.

- ***Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?***

Een groot deel van het projectgebied betreft wegenis. Op basis van reeds uitgevoerd onderzoek in de directe omgeving kent het gebied een archeologisch potentieel voor verschillende periodes: vanaf al zeker de late ijzertijd tot en met de nieuwste tijd. Er is voornamelijk een archeologische verwachting voor *off-site* fenomenen. Gezien de aard van de te verwachten archeologische waarden in deze omgeving, alsook de in oppervlakte erg beperkte impact van de geplande ingrepen op de bodem, buiten de bestaande verstoringen, is er erg weinig potentieel op kennisvermeerdering. Daarom wordt geen verder vooronderzoek geadviseerd.

3. Samenvatting

Het plangebied bevindt zich ca. 1.750 m ten noorden van het centrum van Waasmunster en omvat een deel van de Oudeheerweg-Heide, de Sparrenhofstraat en de Lucien Reycklerstraat. Eveneens zijn de aanzetten naar de Fazantenlaan, Eikenlaan, Beukenlaan en Heidekapelstraat opgenomen in het projectgebied. Langsheen deze wegen bevindt zich residentiële bebouwing in bebost gebied. Het hoofdtraject van de Oudeheerweg-Heide loopt nagenoeg parallel met loop van de Durmerivier, ten zuiden van de Wase cuesta, waarop het plangebied gelegen is. Het projectgebied bevindt zich in de zandstreek. In de omgeving variëren de hoogtes tussen +4 m TAW ten zuidwesten van het projectgebied, in het dal van de Durme en ca. +55 m TAW net ten oosten van het plangebied, op de cuesta. Vanaf het plangebied helt het terrein af richting het noorden en steiler richting de Durme in het zuiden. Binnen de contouren van het plangebied zelf varieert de hoogte van +29,85 m TAW ter hoogte van het kruispunt van de Oudeheerweg-Heide met de Sparrenhofstraat tot +31,65 m TAW in het westen van het plangebied, ter hoogte van het kruispunt van de Oudeheerweg-Heide en de Belselestraat. Het projectgebied bevindt zich voornamelijk ter hoogte van bebouwde bodem (OB) en droge, niet-gleyige, lemige zandbodems zonder profielontwikkeling en met sterke antropogene invloed (Sbp(o)) in het westen en voor het grootste deel ter hoogte van zeer droge tot droge, niet-gleyige zandbodems zonder profielontwikkeling en met een humusarme bovengrond (Zbp(z)) en de variant ZbP(z), met profielontwikkelingsklasse p en een verbrokkelde textuur B-horiont.

In het plangebied zelf werd nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. In de periode van de 15^e-16^e eeuw werden op de Wase cuesta bolle akkers aangelegd, die oudere cultuurlagen afdekten. De historische kaarten tonen reeds tijdens de 18^e eeuw (Ferrariskaart) de aanwezigheid van de voorlopers van de Oudeheerweg-Heide (de "Oude Heerweg" of "Hoge Heerweg") en de Lucien Rechlerstraat. Het gebied wordt sterk gekenmerkt door haar landelijk karakter; hier is een lappendeken van akkerland- en bospercelen te zien. Op latere kaarten is meer bosgebied te zien, alsook enige bebouwing rond het kruispunt van de Oudeheerweg-Heide en de Lucien Rechlerstraat vanaf al zeker 1873 en het verdwenen treinspoor die de Oudeheerweg-Heide kruiste (cf. topografische kaart 1904). Orthofotobeelden uit 1971 tonen dat er toen reeds meer woningen gebouwd waren langs de straten in het projectgebied, tussen akker- en bospercelen. Sindsdien is de bebouwing en de bossing hierrond verder toegenomen.

Over het gehele tracé wordt de wegenis heraangelegd, met aanliggende uitwijkstroken en wadi's. De bestaande afvalwaterriolering onder de bermten zal worden vervangen door een nieuwe leiding centraal onder het grootste deel van het nieuwe wegdek (ca. vanaf de Fazantenlaan in het westen). Enkel onder de Heidekapelstraat, ter hoogte van het kruispunt met de Sparrenhofstraat en de Lucien Reycklerstraat zal een nieuw stuk hemelwaterleiding worden aangelegd. De riolering zal worden aangesloten op een bestaand pompstation. Deze ingrepen zullen voor variërende bodemverstoringen zorgen.

Op basis van reeds uitgevoerd onderzoek in de directe omgeving kent het gebied een archeologisch potentieel voor verschillende periodes: vanaf al zeker de late ijzertijd tot en met de nieuwste tijd. Er is voornamelijk een archeologische verwachting voor *off-site* fenomenen. Gezien de aard van de te verwachten archeologische waarden in deze omgeving, alsook de in oppervlakte erg beperkte impact van de geplande ingrepen op de bodem, buiten de bestaande verstoringen, is er erg weinig potentieel op kennisvermeerdering. Daarom wordt geen verder vooronderzoek geadviseerd.

4. BIBLIOGRAFIE

4.1. Literatuur

- AMPE C., LANGOHR R., 2006. *Voorstel uitgewerkt voorbeeld erkenningsdossier waardevolle site voor bodem. Bolle Akkers - Land van Waas*. In: *Project waardevolle bodems in Vlaanderen (LA BOD/STUD 2004 0102)*. Eindverslag. Vlaamse Overheid. Departement Leefmilieu, Natuur en Energie.
- DEVROE A. 2017a. *Archeologienota – Verslag van resultaten, Waasmunster – Groenstraat*, Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie bvba, Mechelen.
- DEVROE A. 2017b. *Archeologienota – Programma van maatregelen, Waasmunster – Groenstraat*, Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie bvba, Mechelen.
- DYSELINCK T., DESMET C., KREKELBERGH N. 2017. *BAAC Vlaanderen Rapport Nr. 545, Archeologienota Waasmunster, Sinaaistraat, Verslag van Resultaten*, BAAC Vlaanderen bvba, Gent.
- HANECA K., DEBRUYNE S., VANHOUTTE S., ERVYNCK A. 2016. Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar de optimale strategie, *Onderzoeksrapporten Onroerend Erfgoed 48*.
- JACOBS P., POLFLIET T., DE CEUKELAIRE M., MOERKERKE G. 2010. *Toelichtingen bij de geologische kaart van België, Vlaams Gewest, Kaartblad 15, Antwerpen*, Belgische Geologische Dienst, Brussel.
- REYNS N., FERKET R. 2017. *Rapporten All-Archeo bvba 569, Archeologienota Waasmunster – Lucien Reychlerstraat*, All-Archeo bvba, Temse.
- REYNS N. 2021. *Rapporten All-Archeo bvba 1171, Nota Waasmunster – Lucien Reychlerstraat*, All-Archeo bvba, Bornem.
- REYNS N., 2023. *Rapporten All-Archeo bv 1646, Archeologienota Waasmunster – Oudeheerweg-Heide*, All-Archeo bvba, Bornem.
- REYNS N., KENNIS J. 2023. *Rapporten All-Archeo bv 1710, Nota Waasmunster – Oudeheerweg-Heide 38*, All-Archeo bvba, Bornem.

4.2. Internetbronnen

- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2025a. *Oudeheerweg-Heide*, in: *Inventaris Onroerend Erfgoed*, geraadpleegd op 19/08/25, via: <https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/12155>.
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2025b. *Lucien Reychlerstraat*, in: *Inventaris Onroerend Erfgoed*, geraadpleegd op 19/08/25, via: <https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/12158>.
- <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>
- <http://inventaris.onroenderfgoed.be>
- <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>
- <http://www.geopunt.be/>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/>
- <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal>
- <https://www.waasmunster.be/product/369/geschiedenis>
- <http://www.cartesius.be/arcgis/home/webmap/viewer>

5. BIJLAGEN